

LUNDS
UNIVERSITET

Våldtäkt eller sexuellt övergrepp?

- En idéanalys av inkomna remissvar beträffande SOU2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten

Linn Dimmlich

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: Höstterminen 2018/19

Handledare: Olof Beckman

Omfång: 14991 ord

Abstract

I Sverige 1 juli 2018 trädde den nya sexualbrottslagstiftningen i kraft med utgångspunkten att sex ska vara frivilligt. Innan lagstiftningen trädde i kraft diskuterades utredningen av olika organisationer och myndigheter genom remissvar. Syftet med den här uppsatsen är att analysera argumentationen gällande kap 5.4 (våldtäkt och vissa andra brott får nya brottsbeteckningar) i SOU2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten. I uppsatsen presenteras sex organisationers remissvar där de argumenterar huruvida brottsrubriceringen sexuellt övergrepp ska ersätta rubriceringen våldtäkt. De valda organisationerna jobbar aktivt för motverkandet av mäns våld mot kvinnor och för ett mer jämställt samhälle. Undersökningen görs med hjälp av en innehållslig idéanalys, beskrivande idéanalys och med ett teoretiskt perspektiv angående sex och våld av Catharine A MacKinnon. Brottsrubriceringarnas betydelse redogörs och kopplas sedan till lagens utgångspunkt: frivillighet.

Nyckelord: Våldtäkt, sexuellt övergrepp, frivillighet, sex, våld, våld mot kvinnor

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	5
1.2	Material och avgränsningar	5
1.2.2	Bakgrund remissvar	7
1.2.3	Primärmaterial	9
2	Bakgrund Sveriges sexualbrottslagstiftning	15
2.1	Tidigare forskning	17
3	Teori och metod	21
3.1	Teori	22
3.2	Metod	24
4	Analys	26
4.1	Likheter och skillnader	35
4.2	Brottsrubriceringarna i relation till frivillighet	37
4.3	Sex eller våld?	40
5	Diskussion	41
6	Sammanfattning	44
	Referenser	46

1 Inledning

Hösten 2017 blev av vikt för många runt omkring i världen, inte en enda människa kan ha missat hashtaggen #MeToo och hur den spred sig som en löpeld på sociala medier. Hashtaggen hade som syfte att visa hur utbredd sexuella trakasserier är och att det förekommer på alla nivåer i samhället och i alla branscher. #MeToo blev ett slags uppror i sig, en upprättelse och revolution för kvinnor runt om kring i världen.¹ Ingen var ensam i sin historia och den tydliga gemensamma nämnaren var att mannen var förövaren. 1 juli 2018 i Sverige trädde den nya sexualbrottslagstiftningen i kraft med utgångspunkten att sex ska vara frivilligt.² Kanske hade tidigare event en påverkan, kanske var det endast en slump.

Utredningen för lagen presenterades redan i oktober 2016.³ Det fördes omfattande diskussioner och åsikterna skiljde sig åt i många avseenden. Den nya utredningen kom med förslag till förändring i brottsrubriceringen, våldtäkt ska istället benämnas som sexuell övergrepp. Detta var en aspekterna som majoriteten av inkomna remissvar valde att diskutera. Ska rubriceringen våldtäkt bestå, vad kommer det med för implikationer? Men även, hur stor vikt ligger det egentligen vid hur brott benämns och den faktiska innebörden av begreppet. Det blir också viktigt att se till hur de olika rubriceringarna är förankrade i vårt nutida samhälle.

Enligt statistik från BRÅ är de som utsätts för sexualbrott majoriteten kvinnor.⁴ Det är kvinnor som får sina rättigheter kränkta och osynliggjorda. Kvinnors rätt till laglig rättvisa, en röst och ett våldsfritt liv är synnerligen en fråga som berör mänskliga rättigheter. Kvinnor blir förminskade och bortglömda i debatten kring deras sexuella integritet när det i högsta grad är dem det påverkar. Om stora organisationer i Sverige som aktivt kämpar för kvinnor och för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra bestämmer sig för att lägga vikt vid rubriceringars betydelse anser jag att det är av relevans att reda ut vad begreppen har för betydelse och för vem? Varför är det en sådan viktigt del av argumentationen kring en ny sexualbrottslag som bygger på frivillighet? Hur ställer sig en homogen grupp inför denna debatt och hur mycket skiljer sig dess åsikterna åt när de alla jobbar för samma mål?

¹ Pascalidou, Alexandra (red.), *Me too: så går vi vidare : röster, redskap och råd*, Lava förlag, Stockholm, 2017, s.12.

² Regeringskansliet, Justitiedepartement. En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. December 2017. <se<https://www.regeringen.se/4b00ca/contentassets/f5cbb33336db4c62a94fd11e07d5dd22/en-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa-frivillighet>>.

³ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten.

⁴Brottsförebyggande rådet, *Nationella trygghetsundersökningen 2018*, s.9.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att tydliggöra debatten och bryta ner argumenten kring de olika brottsrubriceringarna. Underlaget för undersökningen kommer att vara remissvar gällande kap 5.4 (våldtäkt och vissa andra brott får nya brottsbeteckningar) i SOU2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten.⁵ Uppsatsen ska även försöka skapa en förståelse kring rubriceringarnas vikt och betydelse för brottet inom till synes homogen grupp: organisationer som arbetar aktivt mot mäns våld mot kvinnor och för jämställdhet. För att göra denna undersökningen kommer en innehållslig idéanalys användas som metod. Brottsrubriceringarna våldtäkt och sexuellt övergrepp kommer sättas i relation med lagstiftningens utgångspunkt som är frivillighet och kommer vidare analyseras ur Cathrine A MacKinnons perspektiv angående sex och våld.

Följande frågeställning kommer att undersökas:

Hur argumenterar kvinnorättsorganisationer för brottsrubriceringens betydelse avseende förslaget att införa sexuellt övergrepp som ersättning för våldtäkt?

1.2 Material och avgränsningar

Uppsatsens material kommer bestå av remissvar beträffande SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten. De som skapat detta betänkande är 2014 års sexualbrottskommitté. Mari Heidenborg, justitieråd i Högsta domstolen var kommitténs ordförande och sedan bestod den även av tolv parlamentariska ledamöter och åtta experter.⁶ Remissvaren fungerar som "svar på tal" till utredningen och ger regeringen en överblick i hur olika aktörer i samhället tycker i frågan. Remissvar är särskilt intressant då det sällan är andra tillfällen man kan få myndigheter, organisationer eller kommuner att uttala sig i en specifik fråga. Svaren är till för att regeringen ska kunna se hur olika aktörer berörs men även om förslaget har stöd eller inte. Detta är alltså ett ypperligt tillfälle att påverka och göra sin röst hörd. Eftersom utredningen endast är ett förslag finns det fortfarande tid att komma med

⁵ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.187.

⁶ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.3.

synpunkter och ändringar för att förbättra förslaget till vad man som till exempel organisation anser är det bästa.

Det skulle kunna gå att se på liknande sätt - det uppmärksammas en brist eller ett behov i samhället, en kommitté tillsätts som jobbar fram ett förslag på en ny lag eller en ändring av en befintlig lag, förslaget skickas på remiss och olika samhällsaktörer får sin chans att påverka. Vidare tar regeringen detta i betänkning i processen av den nya lagen och efter detta överlämnar regeringen en proposition till riksdagen där lagförslaget/ändringen röstas på. Remissvaren är alltså en chans att påverka Sveriges politiker som är förtroendevalda av befolkningen men som också har makten att sätta agendan i samhället.⁷ Därför finns det hög relevans och en intressant faktor att se till vad som lyfts i remissvaren, vissa är otroligt genomarbetade och med tanken och viljan om att förändra förslaget och vissa inger en känsla av att de endast är ihopskrivna eftersom det har varit ett måste.

Det är givetvis viktigt att se till att även om ett remissvar har lämnats från en myndighet eller organisationer betyder inte detta att hela myndigheten eller organisationen anser detta. Remissvaren är alltså inte hundra procent representativa för vad en organisation eller myndighet står för men de ger oss åtminstone en inblick i vad de anser i frågan. Remissvaren är ofta signerade av en individ inom verksamheten som då fungerar som en representant för verksamheten i fråga. Det kan självklart diskuteras hur sanningsenlig bild man får av en organisation eller myndighet och hade uppsatsen haft fokus på ett aktörsperspektiv hade det varit otroligt viktigt att se till. Nu kommer inte denna uppsats ha som syfte att få en representativ överblick över hur Sverige eller någon specifik typ av myndighet ansåg kring SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, där ger remissvar med största sannolikhet ett missvisande resultat men jag tycker ändå det är en relevant ståndpunkt att lyfta i samband med val av material.

Då det inkom 64 stycken remissvar på förslaget och uppsatsens omfattning är begränsad har jag valt att avgränsa mitt material. Syftet med avgränsningen är att få en mer konkret bild av en specifik grupp deras ställning i en specifik fråga. Materialet kommer därför avgränsas till remissvar som är skrivna av organisationer som jobbar med kvinnors rättigheter, mäns våld mot kvinnor och jämställdhet. Dock kommer andra remissvar fungera som bakgrund för att klarlägga en helhetsbild av debatten. Fortsatt avgränsning har även

⁷ Riksdagskansliet, *Svara på remiss – hur och varför*, SB PM 2003:2.

gjorts inom utredningen då förslaget är nästintill 600 sidor långt. Frågan som kommer att behandlas i denna uppsats är kapitel 5.4 i förslaget som går under rubriken "våldtäkt och vissa andra brott får nya brottsbeteckningar".⁸

1.2.2 Bakgrund remissvar

För att få en överblick av alla remissvar och ställningstagande har jag valt att kartlägga hur alla 64 aktörer har svarat i frågan kring kap 5.4.⁹

20 stycken aktörer tillstyrker utredningens förslag att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp: Judex, Svensk förening sexologi, Allmänna Barnhuset, RFSU, RFSL, FATTA MAN, FATTA!, ECPAT, BUP, Barnafrid, Stockholm universitet (kriminologiska), NCK, Uppsala universitet, Barnombudsmannen, Brottsoffermyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Domstolsverket, Umeå tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Riksdagens ombudsmän.¹⁰

17 stycken aktörer motsätter sig utredningens förslag att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp: Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Södersjukhuset, Länsstyrelsen i stockholms län, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet (juridiska), Brottsjouren Sverige, ATSUB, Föreningen Tillsammans, Kvinnofronten, ROKS, Stödcentrum Humlegården, Sveriges Kvinnolobby, Unizon, Centerkvinnor, S-kvinnor.¹¹

Följande 22 aktörer har inte tagit ställning i frågan kring kap 5.4: Justitiekansliet, Kriminalvården, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Statens institutionsstyrelse, Länsstyrelsen Östergötland, Skolverket, Skolinspektionen, MUCF, Diskrimineringsombudsmannen, Statens

⁸ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.187.

⁹ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.187.

¹⁰ Ju2016/06811/L5 Judex, Ju2016/06811/L5 Svensk förening sexologi, Ju2016/06811/L5 Allmänna Barnhuset, Ju2016/06811/L5 RFSU, Ju2016/06811/L5 RFSL, Ju2016/06811/L5 FATTA MAN, Ju2016/06811/L5 FATTA!, Ju2016/06811/L5 ECPAT, Ju2016/06811/L5 BUP, Ju2016/06811/L5 Barnafrid, Ju2016/06811/L5 Stockholm universitet (kriminologiska), Ju2016/06811/L5 NCK, Ju2016/06811/L5 Uppsala universitet, Ju2016/06811/L5 Barnombudsmannen, Ju2016/06811/L5 Brottsoffermyndigheten, Ju2016/06811/L5 Brottsförebyggande rådet, Ju2016/06811/L5 Domstolsverket, Ju2016/06811/L5 Umeå tingsrätt, Ju2016/06811/L5 Göteborgs tingsrätt och Ju2016/06811/L5 Riksdagens ombudsmän.

¹¹ Ju2016/06811/L5 Svea hovrätt, Ju2016/06811/L5 Stockholms tingsrätt, Ju2016/06811/L5 Södersjukhuset, Ju2016/06811/L5 Länsstyrelsen i stockholms län, Ju2016/06811/L5 Lunds universitet, Ju2016/06811/L5 Göteborgs universitet, Ju2016/06811/L5 Stockholms universitet (juridiska), Ju2016/06811/L5 Brottsjouren Sverige, Ju2016/06811/L5 ATSUB, Ju2016/06811/L5 Föreningen Tillsammans, Ju2016/06811/L5 Kvinnofronten, Ju2016/06811/L5 ROKS, Ju2016/06811/L5 Stödcentrum Humlegården, Ju2016/06811/L5 Sveriges Kvinnolobby, Ju2016/06811/L5 Unizon, Ju2016/06811/L5 Centerkvinnor och Ju2016/06811/L5 S-kvinnor.

Nedanstående fem har lämnat odefinierade svar som skulle kunna tolkas som både tillstyrkande och motsägande. De hamnar under en lista på aktörer som inte tagit 100% ställning i frågan: Jönköpings tingsrätt, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Svenska kyrkan, Malmö tingsrätt.¹³

Sammanfattningsvis så är ställningstagandet relativt jämt fördelat mellan de som har lämnat en kommentar på kapitel 5.4“våldtäkt och vissa andra brott får nya brottsbeteckningar”.¹⁴ Detta är intressant då det råder ingen konsensus kring förslaget, det finns ingen tydlig majoritet eller minoritet. Lagen kan få vilken rubricering som helst och nästan samma andel aktörer hade blivit besvikna oavsett rubriceringen våldtäkt eller sexuellt övergrepp. Hade det funnits en tydlig majoritet hade det också varit enklare att ta ställning i vilken rubricering som hade kunnat vara mest lämplig. Det är också intressant att se till att det inte direkt finns något tydligt mönster inom vilka aktörer som har svarat vad. Vi kan se universitet, organisationer som jobbar med kvinnor och statliga myndigheter på sidan som vill byta rubriceringen men även på sidan som vill ha den oförändrad. Så även här råder ingen tydlig konsensus. Hade man kunnat se tydligt att det endast är statliga myndigheter som vill en sak och ideella organisationer en annan hade vi haft ett annat utfall, det är då enklare att se ett mönster och dra slutsatser.

¹² Ju2016/06811/L5 Justitiekansliet, Ju2016/06811/L5 Kriminalvården, Ju2016/06811/L5 Rättsmedicinalverket, Ju2016/06811/L5 Socialstyrelsen, Ju2016/06811/L5 Folkhälsomyndigheten, Ju2016/06811/L5 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Ju2016/06811/L5 Statens institutionsstyrelse, Ju2016/06811/L5 Länsstyrelsen Östergötland, Ju2016/06811/L5 Skolverket, Ju2016/06811/L5 Skolinspektionen, Ju2016/06811/L5 MUCF, Ju2016/06811/L5 Diskrimineringsombudsmannen, Ju2016/06811/L5 Statens medieråd, Ju2016/06811/L5 Amnesty, Ju2016/06811/L5 HOPP Stockholm, Ju2016/06811/L5 Kvinnors nätverk, Ju2016/06811/L5 Riksidrottsförbundet, Ju2016/06811/L5 Journalistförbundet, Ju2016/06811/L5 Sveriges advokatsamfund, Ju2016/06811/L5 Unicef, Ju2016/06811/L5 Se sambandet och Djurskydd Sverige.

¹³ Ju2016/06811/L5 Jönköpings tingsrätt, Ju2016/06811/L5 Åklagarmyndigheten, Ju2016/06811/L5 Polismyndigheten, Ju2016/06811/L5 Svenska kyrkan och Ju2016/06811/L5 Malmö tingsrätt.

¹⁴ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.187.

1.2.3 Primärmaterial

Denna studie kommer att bygga på remissvar som inkom för SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten.¹⁵ Remissvaren kommer att fungera som uppsatsens primärmaterial. Precis som nämnt tidigare har jag valt att göra en avgränsning av de 64 remissvaren som inkom och fokuserar endast på organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter, mot mäns våld mot kvinnor och jämställdhet. Remissvar som uteslutits är till exempel från tingsrätter, politiska partier, statliga myndigheter och de med främsta perspektiv på barn. Inom vad som till synes kan ses som en homogen grupp med samma mål skiljer sig deras svar mer än vad man kan tro. Målen är desamma men vägen dit ser annorlunda ut. Dessa organisationer kämpar aktivt för kvinnor och deras rättigheter, för att kvinnor ska få en förstärkt plats i samhället och leva ett våldsfritt liv. Givetvis kan även en till synes homogen grupp ha sina heterogena drag invärtes. De ställer sig annorlunda i en fråga man skulle kunna anta utan fakta att de alla skulle ställa sig lika i.

Fyra av sex organisationer anser att rubriceringen våldtäkt ska få finnas kvar i lagstiftningen medan resterande anser att ersätta våldtäkt med sexuellt övergrepp är den moderna vägen att gå. Vidare kommer jag att presentera var organisation för sig, kort hur de arbetar och hur de har argumenterat i sitt remissvar beträffande kap 5.4 i SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten.

Sveriges Kvinnolobby

Sveriges Kvinnolobby är en partipolitiskt obunden och ideell paraplyorganisation för svensk kvinnorörelse. Inom kvinnolobbyn finns det 47 medlemsorganisationer, dessa organisationer arbetar med att stärka kvinnor och kvinnors position i samhället. Organisationen vilar på en feministisk grund och deras arbete utgår alltid från bland annat CEDAW. De jobbar med ett fokus med mänskliga rättigheter, jämställdhet och förstärkande av kvinnan.¹⁶ Sveriges Kvinnolobby gav en utförlig utläggning i vad de ansåg om kapitel 5.4 i förslaget.¹⁷ De motsätter sig utredningens förslag och anser att genom att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp skulle detta leda till att samhällets syn på brottets allvar men även att det försvagar

¹⁵ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten.

¹⁶ Sveriges Kvinnolobby, *Om organisationen* <se <http://sverigeskvinnolobby.se/om-sveriges-kvinnolobby/om-organisationen>> senast besökt 190109.

¹⁷ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.187.

arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Organisationen argumenterar sedan för anledningar till att behålla rubriceringen våldtäkt.¹⁸

För det första anser Sveriges kvinnolobby att utredningens argument att ta bort ordet våldtäkt för att skapa en tydlighet i att brottet inte kräver en närvaro av våld, inte är hållbart. Eftersom utredningens argument då utgår från en uppfattning om att våld endast innebär fysiskt våld. Detta belyser Sveriges kvinnolobby inte stämmer överens med vedertagna juridiska och politiska våldsdefinitioner. Begreppet våldtäkt kopplas även till det bredare arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Då lagstiftningen bygger på en ömsesidig frivillig anser Sveriges kvinnolobby att det borde vara en självklarhet att de handlingar som inte är frivilliga är en handling av våld, oavsett fysiskt våld eller inte.¹⁹

Fortsättningsvis argumenterar organisationen för att en ny rubricering kommer inte förändra förutfattade meningar. Detta är något som utredningen lyfter som ett argument för att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp då de menar att allmänhetens uppfattning om våldtäkt skiljer sig från vad ordet faktiskt betyder. Sveriges kvinnolobby hävdar att utredningen har utgått från den förlegade typiska bilden att våldtäkt sker genom överfall även fast det finns forskning på att våldtäkt kan ske på många andra sätt. De menar att även om bilden om den stereotypa våldtäkten lever kvar är det inte begreppet som står till svars, snarare ojämsställdhet och stereotypa föreställningar om sex och kön.²⁰

Vidare ger Sveriges Kvinnolobby argument för varför sexuellt övergrepp inte är ett motsvarande begrepp för våldtäkt. Våldtäkt handlar inte om sex. Utredningen vill byta till sexuellt övergrepp och anser att det är en bättre rubricering då det ska bli lättare för förövaren att känna igen sig i brottet. Detta ser Sveriges kvinnolobby som oerhört problematiskt, lagen bör inte anpassa sig efter förövaren. Genom att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp implicerar det att det som innan kallats våldtäkt, som är en beskrivning av en våldshandling istället blir beskrivet som en sexuell handling i rubriceringen sexuellt övergrepp.²¹ Sveriges kvinnolobby belyser att rubriceringen sexuellt övergrepp förminskar brottet. Det är vanligt att få höra att man "endast" blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp och inte då en "riktig"

¹⁸ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.2.

¹⁹ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.2.

²⁰ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.2.

²¹ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.3.

våldtäkt. Rubriceringen våldtäkt har stor tyngd, och rubriceringen sexuellt övergrepp används redan för att avdramatisera brottet och är av svagare rang.²²

Organisationen för även en debatt kring om rubriceringen sexuellt övergrepp kommer leda till fler anmälningar eller inte, utredningen hävdar att eftersom brottsrubriceringen sexuellt övergrepp är mindre stigmatiserat än våldtäkt skulle detta leda till fler anmälningar. De väljer att lyfta Kanada som exempel som bytte rape mot sexual assault på 80-talet då de hoppades på att fler skulle anmäla, vilket det inte blev. Sveriges kvinnolobby drar slutsatsen att det som avgör om en individ väljer att anmäla ett brott är inte rubriceringen som står i lagen utan snarare vetskapen kring att så få anmälningar leder till en fällande dom.²³ De belyser hur ordet våldtäkt kan fungera som stärkande istället för stigmatiserande. "Det kan vara en upprättelse för den som utsatts att ordet i sin mun".²⁴ Det starka ordet våldtäkt ger en känsla av erkännande.

Sveriges kvinnolobbys remissvar är signerat av Clara Berglund, generalsekreterare för organisationen.

FATTA!

FATTA! är en partipolitiskt och religiöst obunden medlemsorganisation som arbetar för samtycke i praktik och lagstiftning. Det är en av organisationerna som drivit kampen för en ny samtyckeslag.²⁵ FATTA! är också en av två organisationer inom denna homogena grupp som välkomnar utredningens förslag till att byta rubriceringen från våldtäkt till sexuellt övergrepp. Organisationen anser att våldtäkt är en förlegad rubricering då det implicerar fysiskt våld men också den historiska kontexten. Språkbruket är viktigt och FATTA! belyser hur sexuellt övergrepp är en mer rättvis beskrivning av brottet, den nya rubriceringen ska även "fånga in mer" människor. De anser att det nya lagförslaget är modernt och jämställt. Vidare menar organisationen att om kommitténs lagförslag går igenom kommer gränsen mellan vad som är en straffbar och straffri handling dras vid frivillighet. I samband med detta ifrågasätter organisationen brottsrubriceringen våldtäkt som lämplig eftersom det då är ett brott som inte ställer krav på att fysiskt våld eller hot förekommer.²⁶

²² Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.3.

²³ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.3.

²⁴ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten s.4.

²⁵ FATTA!, *Om FATTA!* <se <http://fatta.nu/om-fatta-2/>> senast besökt 190109.

²⁶ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.2.

FATTA! belyser de utgörande delarna av ordet våldtäkt. Dels ordet våld som då implicerar en förekomst av fysiskt våld men också ordet täkt, täkt betyder någonting man tar. FATTA! menar att detta lever kvar från när våldtäkt ansågs vara ett egendomsbrott mot mannen. Alltså att kvinnan var en egendom, antingen till sin far eller man och därför innebar våldtäkt “att ta denna egendom (kvinnan) med våld”. Organisationen fortsätter att argumentera för att rubriceringen våldtäkt är kopplat till felaktiga föreställningar kring en “riktig våldtäkt”. En riktig våldtäkt menas i detta fall fysiskt våld från förövaren och motstånd från den utsatta. De fortsätter belysa hur ett av syftena bakom Sexualbrottskommitténs förslag på lagändring är att man vill sända ett tydligt budskap att “allt annat än ett ja är ett nej”.²⁷ Organisationen anser att rubriceringen våldtäkt inte gör detta men sexuellt övergrepp gör. Det behövs enligt FATTA! en modern sexualbrottslagstiftning som lämnar den gamla föreställningen kring en våldtäkt och som möjliggör ett modernt samtal om sexulla övergrepp.²⁸

FATTA!s remissvar är signerat av Anna Thomasson Ordförande för organisationen.

Roks

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, förkortat Roks är en organisation för kvinnojourer. De jobbar för kunskap, trygghet och stöd. Arbetet bedrivs med syftet att skapa en skyddad separatistiskt plats åt kvinnor, tjejer och barn. Viljan är att män ska sluta slå och hota kvinnor. Roks vision uttrycks “tillsammans i systerskap för en värld fri från mäns våld och förtryck”.²⁹ Roks motsätter sig utredningens förslag att ändra brottsrubriceringen. De väljer att referera till Istanbulkonventionen som Sverige har ratificerat. Konventionen belyser att våld innefattar mer än fysiskt våld. Det är även psykiskt, sexuellt och ekonomiskt våld. Med bakgrund av detta anser Roks att rubriceringen våldtäkt borde vara kvar då det i konventionen framställs tydligt att våld inte endast är fysiskt våld.³⁰

Vidare anser Roks att rubriceringen sexuellt övergrepp är en förminskning av brottet då gärningen är en utövning av makt och även att utredningens tolkning av begreppet våld inte överensstämmer med Istanbulkonventionen. Istället bygger begreppet på en historiskt manlig norm. Roks ifrågasätter även varför det skulle vara bättre att ordet “sexuellt” nämns i

²⁷ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.3.

²⁸ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.3.

²⁹ Roks, *Om Roks*, <se <https://www.roks.se/om-roks>> senast besökt 190110.

³⁰ Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

rubriceringen istället för "våld". Organisationens uppfattning är att våldtäkt inte innefattar sexuell lust, det är ingen handling av sex utan består mycket mer av våld än sex. De anser att sexallbrott handlar om just våld och att utöva makt genom våld, därför är inte rubriceringen sexuellt övergrepp en bättre beskrivning av handlingen än rubriceringen våldtäkt.³¹

Roks remissvar är signerat av Zozan Inci Ordförande för organisationen.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet, förkortat NCK är ett expertcentrum för kvinnofrid. De har regeringens uppdrag att höja kunskapen i landet om bland annat mäns våld mot kvinnor.³² NCK tillstyrker förslaget att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp istället för våldtäkt. De anser att bytet av rubriceringen ligger i linje med den föreslagna samtyckeslagstiftningen. Enligt NCK kommer rubriceringen våldtäkt med missledande signaler till allmänheten likt väl domstolar. Med beteckningen våldtäkt ställs det krav på att handlingen ska ha innefattat våld eller tvång och därför i linje med utredningens förslag bör våldtäkt ändras till sexuellt övergrepp enligt NCK.³³

Remissvaret är inte signerat utav någon specifik individ.

Kvinnofronten

Kvinnofronten är en partipolitisk obunden organisation som bildades 1977. I deras stadgar står det att de vill utveckla feminismen och motverka hierarkiska strukturer. Organisationen använder sig därför av feministiskt pedagogik. Kvinnofronten ger uttryck för att de arbetar mot allt kvinnoförtryck oavsett om det är i skolan eller i hemmet och i allmänhet för kvinnors frigörelse.³⁴ Kvinnofronten motsätter sig utredningens förslag att ändra brottsrubriceringen till sexuellt övergrepp. De anser att rubriceringen våldtäkt ska få finnas kvar som rubricering för den grävsta formen medan rubriceringen sexuellt utnyttjande skulle kunna användas för det sekundära brottet. De säger "detta förslag kan endast diskuterats som en eventuell politisk omdefinition av begreppet mäns våld mot kvinnor" och menar att begreppet mäns våld mot kvinnor innefattar våld i en betydligt större meningen än det fysiska våld som utredningen belyser. Organisationen anser att kommittén är relativt ensamma om sin tolkning att det endast innefattar fysiskt våld. "Våldtäkt är ett sexuellt, mentalt, psykologiskt, socialt och

³¹ Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

³² Nationellt centrum för kvinnofrid, *Om NCK* <se <https://www.nck.uu.se/om-nck/>> senast besökt 190110.

³³ Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, s.1.

³⁴ Kvinnofronten, *Detta är Kvinnofronten*, <se <http://www.kvinnofronten.nu/bakgrund.htm>> senast besökt 190110.

ibland fysiskt våld”. Genom att begränsa begreppet som komittén valt att göra i sin utredning menar Kvinnofronten att det är ett steg bakåt i kunskapsutvecklingen om mäns sexualiserade våld mot kvinnor.³⁵

Kvinnofrontena remissvar är signerat av Gerda Christenson, Åsa Christenson, Eva Larsson, Christina Lindström, Hanna Nilsson och Margaretha Nilsson.

Unizon

Unizon är en organisation som samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. Syftet med deras arbete är främst att stötta och skydda våldsutsatta kvinnor och deras barn men även att skapa opinion och sprida kunskap. Deras vision lyder “ ett jämställt samhälle fritt från våld, vi anser att arbetet för jämställdhet och mot mäns våld går hand i hand”.³⁶ Unizon avstyrker utredningens förslag till byta av rubricering.³⁷

Utredningen vill ta bort rubriceringen våldtäkt för att förtydliga att brottet våldtäkt inte kräver våld. Unizon menar att den smala synen på våld, att det enbart skulle vara fysiskt våld inte överensstämmer med gängse juridiska och politiska definitioner. Unizon belyser att beteckning våldtäkt kopplar samman brottet med arbetet för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Skulle då beteckningen ersättas med sexuellt övergrepp skulle detta leda till konsekvenser för hela politikområdet mäns våld mot kvinnor. Eftersom att med en lagstiftning som bygger på ömsesidig frivillighet borde det vara uppenbart att alla handlingar som inte är av frivillighet är handlingar av våld.³⁸

Utredningen belyser att det är ett problem att allmänhetens uppfattning om vad en våldtäkt är inte överensstämmer med vad ordet faktiskt betyder. Unizon menar att om det nu är så som utredningen tror, att föreställningen om den stereotypa våldtäkten fortfarande existerar så är inte problemet själva ordet våldtäkt. Snarare att fördomarna som finns kring en våldtäkt är byggt på en ojämställdhet mellan könen och stereotypa föreställningar om sexualitet. Genom att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp kommer det som tidigare beskrivits som en handling av våld (våldtäkt) nu beskrivas som en handling av sexuell karaktär. Detta stämmer inte överens med verkligheten då de individer som utsatts för en

³⁵ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.6.

³⁶ Unizon, *Om Unizon*, <se<http://unizon.se/om-unizon>> senast besökt 190110.

³⁷ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.2.

³⁸ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3.

våldtäkt inte upplever det som sex. Själva ofrivilligheten i handlingen gör att det definieras som en våldtäkt, inte sex som ska vara något ömsesidigt.³⁹

Vidare diskuterar Unizon kring hur rubriceringen sexuellt övergrepp uppfattas som mindre allvarligt i jämförelse med våldtäkt. Ofta kan individer som blivit utsatta för en våldtäkt få höra att det inte alls var en våldtäkt utan "endast" ett sexuellt övergrepp. Så genom att ersätta rubriceringen våldtäkt till en svagare rubricering som redan används för att avdramatisera själva brottet riskerar den utsatta individens ställning att försvagas, upplevelsen av brottet förminskas helt enkelt.⁴⁰

Organisationen väljer även att lyfta utredningens resonemang om att rubriceringen sexuellt övergrepp skulle leda till fler anmälningar eftersom det är ett mindre stigmatiserat begrepp i jämförelse med våldtäkt. Unizon ger Kanada som exempel, som ändrade rubriceringen rape till sexual assault. En av förhoppningarna var just att fler skulle anmäla, vilket inte skedde. De menar att rubriceringen inte är det som avgör om en individ kommer anmäla eller inte. En av de främsta orsakerna till att individer inte anmäler är vetskapen att så få anmälningar faktiskt leder till fällande dom, detta enligt Unizon kommer inte förändras bara för att brottet får en ny rubricering.⁴¹

Unizons remissvar är signerat av Zandra Kanakaris, organisationens ordförande och Olga Persson, organisationens generalsekreterare.

2 Bakgrund Sveriges sexualbrottslagstiftning

För att kunna analysera den nya antagna lagen och dess rubriceringar krävs en redogörelse för hur lagar i Sverige kring sexuallbrott har sett ut tidigare. Det går egentligen att gå tillbaka till 1200-talet för att få en förståelse kring våldtäkt och dess innebörd. Vid den här tiden infördes något som kallades kvinnofrid i lagen som ansåg att våldtäkt var en handling av ondska riktad mot mannen, alltså inte ett brott mot kvinnan. Kvinnan var en del av mannens egendom och därav blev våldtäktsbrotten fram till mitten av 1600 talet ett brott som var en uppgörelse mellan män.⁴²

³⁹ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3.

⁴⁰ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.4.

⁴¹ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.4.

⁴² FATTA!, *Sexualbrottslagen- så här har den sett ut*, 2018-07-01, <se <http://fatta.nu/sexualbrottslagen-sahar-har-den-sett-ut/>> senast besökt 190110.

I början av 1700-talet riktades lagen mer mot kvinnan och hennes vilja. Kvinnan behövde dock bevisa att handlingen inte var frivillig och hade skett med våld annars riskerade hon att själv dömas för otrohet. För rätten handlade det främst om att se om den utsatta kunde ses som offer för brottet, vid den här tiden var till exempel våldtäkt inom äktenskapet inte olagligt.⁴³

Från mitten av 1800-talet och fram till idag har lagen kring sexualbrott ändrats mycket. 1864 antogs en strafflag i Sverige som innefattade ett en våldtäkt var att en man med tvång hade haft sex med en kvinna mot henne vilja.⁴⁴ 1965 kriminaliserades våldtäkt inom äktenskap.⁴⁵ 1984 blev Sveriges sexualbrottslag könsneutral, ordet kvinna byttes ut. Från och med 2005 är även de individer som inte aktivt sagt nej utsatta för en våldtäkt i lagens mening, det kan till exempel vara om man har sovit eller varit hårt påverkad. För att inkludera fler situationer valde man att 2013 byta ut formuleringen "i hjälplöst tillstånd" till "i en särskilt utsatt situation".⁴⁶

Våren 2018 röstade Riksdagen för en samtyckeslag och sommaren 2018 trädde sexualbrottslagsstiftningen byggd på frivillighet i kraft. Den nya lagen kom främst med förändringen att utgångspunkten är frivillighet, det finns inte längre krav på användning av våld eller hot för att dömas för våldtäkt. Det införs även två nya brott, oaktsam våldtäkt och oaktsamt sexuellt övergrepp. Detta är för att man borde ha insett att någon inte deltar frivilligt men ändå förgriper sig på denna person.⁴⁷

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet även benämnd som Istanbulkonventionen är en konvention som motsätter sig alla former av våld och belyser hur våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika förhållanden mellan könen. Det är dessa historiskt ojämlika förhållanden som har orsakat mäns dominans och diskriminering av kvinnor, det är även detta som motarbetar kvinnors utveckling. Konventionen fastslår att våld mot kvinnor är könsrelaterat på en strukturell nivå och att våld mot kvinnor är en av de mest väsentliga orsakerna till att män är överordnade. Kvinnor utsätts ofta för allvarliga former av våld och detta är allvarliga kränkningar av kvinnors mänskliga rättigheter. Det utgör även hinder för att uppnå jämställdhet mellan

⁴³ FATTA!, *Sexualbrottslagen- så här har den sett ut*.

⁴⁴ Andersson, *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*, s.84.

⁴⁵ *Ibid*, s.91.

⁴⁶ FATTA!, *Sexualbrottslagen- så här har den sett ut*.

⁴⁷ Regeringskansliet, Justitiedepartement. *En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet*. December 2017.

könen. Sverige undertecknade konventionen den 11 maj 2011 och den 19 juni 2014 fattades ett beslut att ratificera konventionen. I konventionen definieras olika typer av våld tydligt. I artikel 3 kan man dels uttyda att de definierar våld mot kvinnor som ett brott mot mänskliga rättigheter. Detta våld innefattar fysiskt, sexuellt, psykiskt och ekonomiskt lidande, även hot och tvång kring dessa handlingar. Våld i hemmet omfattar samma definition av olika typer av våld. Istanbulkonventionen definierar alltså en bredare syn på våld än just det fysiska.⁴⁸

2.1 Tidigare forskning

Madeleine Leijonhufvud har varit framstående i debatten och i utredning av brottet våldtäkt. I riksdagsdebatten angående den nya sexualbrottslagen nämns hennes arbete flitigt och hon var en betydande aktör för en utredning kring samtycke. Leijonhufvud granskade den gällande våldtäktslagstiftningen 2008 på uppdrag av Miljöpartiet. Granskningen blev en bok med namnet *Samtyckesutredningen, lagskydd för den sexuella integriteten*.⁴⁹

Leijonhufvud för en debatt kring rubriceringen av olika brott kopplade till den sexuella integriteten. Hon menar att våldtäkt inte är en lämplig benämning på själva sexualbrotten när det fokuseras just på den sexuella handling. Hon föreslår att brottet ska rubriceras sexuellt utnyttjande, då det handlar om att en annan individs kropp blir utnyttjad mot denna individs vilja. Vidare anser Leijonhufvud att våldtäkt ska finnas kvar som beteckning om "våld eller hot har använts som medel för att genomföra det sexuella utnyttjandet".⁵⁰ Leijonhufvud belyser hur dåtidens sexualbrottslag är bristande, dels i avseendet att uppfylla de internationella åtaganden Sverige har förpliktat sig men även med samhällets verklighet. Hon för en diskussion kring hur en ny sexualbrottslag hade kunnat utformas för att ge ett fullt skydd för varje människas sexuella integritet. På detta vis är hennes bok en kritik mot dåvarande sexualbrottslag men också ett fullständigt utredningsförslag till en ny förbättrad lagstiftning. Leijonhufvud benämner den engelska likt

⁴⁸ Council of Europe, *The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence*, November 2014.

⁴⁹ Leijonhufvud, Madeleine, *Samtyckesutredningen: lagskydd för den sexuella integriteten*, Thomson, Stockholm, 2008.

⁵⁰ Leijonhufvud, *Samtyckesutredningen: lagskydd för den sexuella integriteten*, s.93-94.

väl som den norska modellen i sexualbrottslagstiftning men föreslår slutligen en reglering som är anpassad till den svenska straff och processrätten.⁵¹

Leijonhufvud tog debatten långt innan det nya förslaget kom 2016 men hon blir beskriven som en av dem som banade vägen för utredningen. I riksdagsdebatten när förslaget föredrogs nämnde till exempel Maria Arnholm (L) Leijonhufvud och sa följande “ Madeleine Leijonhufvud är kanske den enskilt viktigaste individen när det har gällt att se till att detta blev möjligt”.⁵²

Kwong-leung Tang skrev 1998 artikeln *Rape Law Reform in Canada: The Success and Limits of Legislation*.⁵³ Tang belyser hur Kanada ändrade sin rubricering från “rape” till “sexual assault”, där förhoppningen var att fler skulle anmäla då “sexual assault” skulle vara mindre stigmatiserande. Detta blev dock inte fallet, anmälningarna steg inte. Artikeln granskar de stora förändringarna och effekterna av våldtäktsreformen i Kanada. Det hävdades att reformen från 1983 tog upp några av de viktigaste frågorna rörande sexuella övergrepp. Trots 1983 års lagstiftning finns det uppenbart kritiska frågor angående till exempel underrapporteringen av sexuella övergrepp, statusen kring våldtäktsregler och försvaret av ärlig men felaktig tro på samtycke. Kollektiva och sociala åtgärder från kvinnorörelsen och utbildning ses som viktiga politiska verktyg för att motverka sexuella övergrepp samhället.⁵⁴

Artikeln är relevant att belysa då den illustrerar ett liknande dilemma Sverige stod inför i och med den nya lagen. Om lagar reformeras för man vill göra de bättre och modernisera dem skulle man kunna anta att de bör leda till fler anmälningar. Till exempel i Kanadas fall var lagen innan 1983 djupt sexistisk, den nya reformen introducerade en könsneutral lag, byte av rubricering och man gjorde även framsteg i processen att våldtäkt inom äktenskapet skulle vara olagligt.⁵⁵

Lagen uppdaterades och hoppet var att fler skulle anmäla, men så blev inte fallet. Givetvis var inte rubriceringen den enda ändringen som gjorde men man hoppades att ett mindre stigmatiserande begrepp skulle öka anmälningarna. Utredningen Sverige skriver att

⁵¹ Ibid, s. 9-14.

⁵² Riksdagens protokoll 2017/18:116 s. 16.

⁵³ Tang, Kwong-leung. Rape Law Reform in Canada: The Success and Limits of Legislation. i *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 42(3), 1998 258-270.

⁵⁴ Tang, *Rape Law Reform in Canada: The Success and Limits of Legislation*, s.258.

⁵⁵ Ibid. s.259-61.

de inte tror att den nya lagstiftningen kommer leda till fler fällande domar.⁵⁶ Kommer den då leda till fler anmälningar om människor vet att det inte finns en förhoppning om att lagen ska leda till fler fällande domar? Vem skapas lagen för egentligen, vad är då syftet?

Ulrika Andersson försöker i hennes avhandling *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp* undersöka bland annat hur brottsoffer behandlas i den straffrättsliga regleringen och tillämpningen. Hon belyser genom arbetets gång hur föreställningar om kön och sexualitet har en stark och tydlig påverkan på rättslig reglering och rättstillämpning. Det finns alltså ett närvarande könsperspektiv genom hela avhandlingen. En av Anderssons centrala frågeställningar är "hur föreställningar om kön uttrycks i den straffrättsliga hanteringen av sexuella övergrepp eller, med andra ord, hur kön konstrueras här". Avhandlingen tar hjälp av Foucaults maktanalys och Judith Butlers könsteoretiska premisser om konstruktion. Den är av relevans just på grund av hur det könade perspektivet speglar hennes avhandling. Det är ett viktigt perspektiv att se till då majoriteten av sexualbrott begås av män mot kvinnor.⁵⁷ Anderssons könsperspektiv utgår från en feministisk kritik som hon beskriver är ett kritiskt perspektiv som vill identifiera, blottlägga och förändra de strukturer av makt som är kopplade till kön.⁵⁸

Andersson sätter kvinnan i fokus och det anser jag är av relevans att lyfta. För även om lagen numera är könsneutral så har så inte alltid varit fallet. Det var först efter 1984 lagen blev könsneutral, fram tills detta benämndes kön i lagtexten.⁵⁹ Andersson diskuterar den sexuella integriteten, precis som den nya lagstiftningen också har fokus på. Hon belyser att det är sexualbrottslagstiftnings skyddsintresse och det rör i sin tur frågor och föreställningar om kropp, kön och sexualitet.⁶⁰ Vidare lyfter hon hur dessa föreställningar påverkar varandra i samband med den sexuella integriteten.

Andersson lyfter andra relevanta aspekter kopplat till den nya lagstiftningen, till exempel frivillighet. Hon belyser hur domstolarna främst talar om offrets vilja och inte förövarens beteende. Där det ligger stor vikt vid hur den utsatta bör ha agerat, förhindrat

⁵⁶ SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten, s.472.

⁵⁷ Brottsförebyggande rådet, Nationella trygghetsundersökningen 2018.

⁵⁸ Andersson, Ulrika, *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*, 1. uppl., Bokbox, Diss. Lund : Univ., 2004, Lund, 2004 s.22.

⁵⁹ Andersson, *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*, s.21.

⁶⁰ Ibid s.27.

övertaget eller förmedlat sin vilja.⁶¹ Andersson diskuterar även ovilja i samband med våld, detta är högst relevant då alla utvalda remissvar diskuterar våld på ett eller annat sätt. Hon nämner hur det var först i lagen 1734 man tog hänsyn till den utsattes vilja i våldtäktsdefinitionen, det var inte endast våld som utgjorde en våldtäkt utan även att det skett mot kvinnans vilja.⁶² Även 1864 innefattar våldtäktsdefinitionen våld och kvinnans ovilja men begreppen kopplades ihop mer, kvinnan förväntades ha gjort motstånd. Andersson förklarar “kvinnans motstånd hade alltså betydelse både för att avgöra omfattningen av våldet och för att bevisa att handlingen skett mot kvinnans vilja”.⁶³ År 1965 infördes Brottsbalken och då försvann kravet att det skulle skett mot kvinnans vilja, motiveringen som gavs var att kravet som tidigare fanns på effektivt motstånd hade visat sig vara svårt i rättstillämpningen.⁶⁴

Ett återkommande resonemang i organisationernas remissvar är föreställningar om våldtäkt i samhället. Därav har jag valt att ta upp Katarina Wennstams bok gällande just detta. Wennstam skriver i *Flickan och skulden* om Jonna, en helt vanlig tonårstjej. Hon skriver om Lena, också en vanlig tonårstjej. Båda utsatta för våldtäkter. Tjejerna får stå ut med rykten, skällsord, dömande blickar och ifrågasättande förhör. Wennstam skriver om det sexuella våldet och människors inställning till det. Har det skett en förändring eller är det som det alltid har varit? Boken handlar om verkliga fall med verkliga människor och samhällets syn på det sexuella våldet. Ett reportage om det Sverige vi lever i idag, om hur media skriver om det sexuella våldet.⁶⁵ Wennstam skriver att något som påverkar ungdomar mycket är just rubriceringen av brottet, vilket är av stor relevans för den här uppsatsen. Hon skriver “en våldtäkt är en våldtäkt, men om inte rättsväsendet kallar det en våldtäkt, vad är det då?”.⁶⁶ Med detta hänvisar hon till ett fall som egentligen var en våldtäkt men då flickan var full rubricerades våldtäkten till sexuellt utnyttjande.

Wennstam tar upp ett fall från våren 1997 där Svea Hovrätt friade tre killar efter ett uppmärksammat gruppvåldtäktsmål. Främsta anledning till att killarna friades var eftersom flickan var full och att det då “inte räknas som en våldtäkt”. Hon var inte heller redlöst berusad och man menade då att hon hade kunnat göra mer motstånd och förhindrat handlingen, så därav ä

⁶¹ Ibid, s.219.

⁶² Ibid, s.245.

⁶³ Ibid, s.246.

⁶⁴ Ibid, s.246.

⁶⁵ Wennstam, Katarina, *Flickan och skulden: en bok om samhällets syn på våldtäkt*, Bonnier, Stockholm, 2002.

⁶⁶ Wennstam, *Flickan och skulden: en bok om samhällets syn på våldtäkt*, s.74.

var det heller inte ett sexuellt utnyttjande.⁶⁷ Media rapporterade vad Hovrätten sa och skrev bland annat, “flickan visste vad hon gjorde”, “hon hade en kort svart klänning”, “hon var full”. Fokuset läggs på den utsatta och inte gärningsmännen.⁶⁸

“För det rättsliga lidandet - att kastas mellan hopp och förtvivlan i flera år, det andra våldtagna kvinnor har kallat för “den andra våldtäkten” - för det utbetalas inget skadestånd”.⁶⁹ Kanske är vad Wennstam refererar till som “den andra våldtäkten” en av anledningarna till varför det inte anmäls fler sexualbrott. Det handlar inte endast om normer, rubriceringar och rädsla. Det handlar om processen, den eviga processen av ifrågasättande och återberättande.⁷⁰ Det är som att drunkna och sen uppleva en sekundär drunkning efteråt, en så kallad torrdrunkning som är när kroppen och hjärnan “känner som om vatten intas”. Du drunknar inte, men det känns så. Du blir inte våldtagen igen, men det känns så.

Sammanfattningsvis bidrar författarna med olika relevanta perspektiv men lyfter även problematik och rädslor som tas upp i de utvalda remissvaren. Lejonhuvud och Andersson ger en mer direkt översikt över den svenska lagstiftningen medan Kwong-leung presenterar hur liknande lag sett ut i Kanada. Wennstams bok är av relevans då den ger en inblick i samhällets och medias uppfattning av Sveriges sexualbrottslagstiftning. Slutaktigen fyller de alla en funktion i uppsatsen då de redogör för hur tidigare sexualbrottslagstiftning har tagits emot, kritiserats, varit hållbar/icke hållbar. Det ger oss en överblick och förståelse i en analys kring den nya sexualbrottslagstiftningen.

3 Teori och metod

I följande kapitel kommer teori och metod att presenteras. Teorin som kommer att användas i den här uppsatsen är en teori angående kön och våld av teoretikern Catharine A MacKinnon. Vidare kommer metoden innehållslig idéanalys av Evert Vedung och beskrivande idéanalys av Ludvig Beckman att presenteras.

⁶⁷ Ibid, s.81.

⁶⁸ Ibid, s.82.

⁶⁹ Ibid, s.206.

⁷⁰ Ibid, s.206.

3.1 Teori

Jag har valt att använda mig av Cathrine A MacKinnons perspektiv på sex och våld. MacKinnon har länge jobbat med frågor kring jämställdhet och skrivit mycket om kvinnors rättigheter, sexuella trakasserier och feminism, nationellt (USA) liksom internationellt.⁷¹ Hennes teori om sex och våld blir relevant då den dels reder ut och belyser flertal av de begreppen som diskuteras i remissvaren och Sveriges nya sexualbrottslagstiftning. Den belyser tydligt könens skillnader och är främst ur kvinnans perspektiv. Även om lagen är könsneutral i Sverige så har den inte alltid varit det och det är även viktigt att se till att sexualbrott drabbar främst kvinnor och utförs av män.⁷² Precis som nämnt i inledningen har primärmaterialet till denna uppsats valts av just anledningen att jag anser att den nya sexualbrottslagstiftningen i högsta grad påverkar kvinnor och dess rättigheter. Organisationerna vars remissvar som ligger till grund till den här uppsatsen jobbar aktivt för att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor. Det känns därför självklart att använda en teori som belyser detta och av en teoretiker som jobbat aktivt med detta problem.

MacKinnons perspektiv går någorlunda i linje med Ulrika Andersson som bidrar med ett könsperspektiv men tar även upp Katarina Wennstams farhågor kring vad som räknas som en riktig våldtäkt. MacKinnon presenterar en genomarbetad analys kring sex och våld, och ger också konkreta resonemang till varför hon tror att män våldtar och så få kvinnor anmäler. Med bakgrund av Kwong-leung Tangs resonemang om Kanada och MacKinnon och Andersson könsade perspektiv kan vi få en djupare förståelse kring utformningen av Sveriges sexualbrottslagstiftning. MacKinnon utmanar Leijonhufvuds resonemang kring när våld ska användas för att beskriva brottet, då MacKinnon hävdar att det finns ett syfte att benämna våldtäkt i termer av våld medan Leijonhufvud menar att brottet ska bli benämnt för vad det "faktiskt" är, ett sexuellt utnyttjande. Enligt Leijonhufvud är det endast en våldtäkt om våld eller hot använts som medel. MacKinnon ger en förklaring till varför våldtäkt kläs i termer av våld istället för sex och bidrar med en förståelse till till exempel varför Kanadas rubriceringsbyte inte ledde till fler anmälningar.

MacKinnon skriver följande i sin artikel *Sex och våld: ett perspektiv* om begreppet våld mot kvinnor.

⁷¹ Hayden, Patrick, *The philosophy of human rights*, 1. ed., Paragon House, St. Paul, Minn., 2001 s.526.

⁷² Brottsförebyggande rådet, Nationella trygghetsundersökningen 2018.

Att säga att all slags kvinnohat och all aggressivitet mot kvinnor utgör en helhet är en utmaning mot det juridiska systemets uppdelning och kategorisering av denna aggressivitet. Fara i en sådan analys, vad som gör den potentiellt vilseledande, är att den formuleras i termer av - och detta görs - att det handlar om våld, *inte* om sex: våldtäkt är ett våldsbrott, inte ett sexualbrott; sexuella trakasserier handlar om maktmissbruk, inte om sexualitet.⁷³

MacKinnon lyfter hur man blir ifrågasatt, till exempel om en kvinna säger att hon är emot våldtäkt kommer följdfrågan "betyder det att ni är emot sex?" "försöker ni införa viktorianskt pryderi och motarbeta sexuell frigörelse?".⁷⁴ Eftersom frågor som dessa uppkommer försöker man då förhålla sig till dessa typer av reaktioner, och då benämner man övergreppen för våld. Dels för att undgå kritik, men också för att kunna kritisera dessa typer av resonemang. Övergreppen blir förklarade i termer av våld och inte sex. För att kunna vara fortsatt kritisk mot sexuella övergrepp benämns det med neutralt, objektivt och abstrakt. Det benämns som våld alltihop.⁷⁵

Detta sätter kvinnan i en position där hon inte kan erkänna sitt eget perspektiv, eller kanske rent av inte erkänner att hon har ett perspektiv. Det kanske finns en svårighet att benämna något som till exempel våldtäkt, för det finns en rädsla om en misstanke att det kanske handlar om ett samlag. "För att understryka att dessa till synes oskyldiga sexuella företeelser faktiskt kränker oss, att vi är emot dem, väljer vi att beskriva dem i termer av våld".⁷⁶ Vidare fortsätter MacKinnon att förklara om våldtäkt handlar om våld eller sexualitet så måste man även fråga för vem, vilket perspektiv har den inblandade, vems erfarenheter pratar vi om? Att våldta eller att bli våldtagen? Hon förklarar att den utsatta och gärningsmannen anser att det finns likheter mellan våldtäkt och det som uppfattas som vanligt sex och detta ställer till problem. Eftersom den utsatta måste då bevisa att handlingen skedde ofrivilligt, att det inte var ett samlag eftersom ett samlag måste utgå från samtycke. Den utsatta måste då bevisa att våld var inblandat och att hon stred emot.⁷⁷

"En orsak till att kvinnor inte anmäler våldtäkter handlar om att de tror - vilket de har helt rätt i - att rättssystemet inte kommer att se det ur deras perspektiv. Väldigt få män fälls för våldtäkt".⁷⁸ Det finns även en brist i lagen då många kvinnor inte anser att de blivit utsatta för en våldtäkt just i lagens mening, det skulle inte kunna bevisa det. Kanske blev de inte

⁷³ MacKinnon, Catharine, Sex och våld: Ett perspektiv i *Texter i samtida politisk teori*, s. 142.

⁷⁴ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s. 142.

⁷⁵ *Ibid*, s. 143.

⁷⁶ *Ibid*, s. 143

⁷⁷ *Ibid*, s. 143-44.

⁷⁸ *Ibid*, s. 144

förgripna "tillräckligt" och det som skedde skulle betraktas som "vanligt sex". Kanske användes andra medel än våld till exempel pengar, kärlek och tvång men då räknas det inte som en våldtäkt, det fanns inte tillräckligt med våld inblandat i handlingen.⁷⁹

Mackinnon hävdar att kopplingen mellan överordning och sexualitet som män går igång på är det som gör att de våldtar kvinnor. Hon tror att när män använder olika sexuella trakasserier mot kvinnor så är det ett uttryck för deras kontroll över kvinnors sexualitet. Det handlar om kontrollen, om tvånget och att män är medvetna om att de kan använda sig av detta när de vill. Genom att hålla frågan kring våldtäkt och sexuella trakasserier könsneutral undrar MacKinnon om man inte undviker att ställa frågan, för vems frihet? För vems lag och ordning? Det är uppbyggt efter ett manligt perspektiv, till exempel lagar kring sexuella övergrepp är utifrån mäns synpunkt. Vad uppfattar män och gör när de har sex med kvinnor? Detta kommer fortsätta ske så länge vi anpassar oss till det i könsneutrala termer.⁸⁰

3.2 Metod

Evert Vedung menar att språkets huvuduppgift bör vara att förmedla kunskap mellan människor. Med hjälp av en innehållslig idéanalys blir det möjligt att synliggöra teser kring en diskussion eller direkta/indirekta argument för och emot teserna. Vedung belyser att språket absolut har andra uppgifter, såsom att uttrycka känslor, påverka andra individers attityder eller sporra till handling. Han menar dock att dessa komponenter inte hör hemma i en allvarligt menad diskussion. Debatten man studerar skall ses som ett ordnat samtal mellan individer, syftet skall vara att öka eller bättre reda ut deras vetande. Därför förutsätts debatten vara ett systematiskt försök att klargöra ett mer eller mindre svårtillgängligt ämne. I detta fall för att reda ut debatten kring brottsrubricering. Vedung fortsätter att förklara att inom den innehållsliga idéanalysen kan idéer bearbetas på en rad olika sätt men att det är väsentligt att semantiska tekniker används. Alltså "studiet av språkliga uttrycks betydelse eller mening".⁸¹

Han menar att det första steget i denna typ av analys är att undersöka argumentationens struktur. Det politiska språket bygger ofta på vaga och mångtydiga ställningstaganden så därför måste teserna och argumenten tolkas och preciseras. Kritik som den semantiska delen av innehållslig idéanalys har mött är att det kan verka relativt

⁷⁹ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s. 145.

⁸⁰ *Ibid*, s. 148-49.

⁸¹ Vedung, Evert. Innehållslig och funktionell idéanalys. *Statsvetenskaplig tidskrift*. (1974), s.3.

problemfritt. Då meningsutbytet man valt att plocka isär finns rak framför en och det enda man själv behöver göra är att med så god precision som möjligt återge vad som faktiskt har yttrats. Enligt Vedung är detta en missuppfattning, ofta står man inför svåra tolkningsproblem. Ofta ställs man inför problemet att sammanfoga spridda och relativt osammanhängande ståndpunkter till en helhet.⁸² Med hjälp av den innehållsliga idéanalysen ska vi uppnå maximal klarhet i debatten kring brottsrubriceringarna våldtäkt och sexuellt övergrepp. Vidare presenterar Göran Bergström och Kristina Boréus frågor som ofta kan vara till nytta i en innehållslig idéanalys.

Hur argumenterar organisationen X gentemot andra organisationer i fråga om X?

Vilka är huvudbegreppen i argumentationen?

Vad ges de för betydelse?

I vilken utsträckning förekommer outtalade premisser i debatten?

Förekommer motstridiga resonemang?⁸³

En annan del av idéanalysen som kan bli relevant i denna debatt är den beskrivande idéanalysen av Ludvig Beckman. Här är inte syftet nödvändigtvis att skapa en klarhet i debatten utan mer att skapa en fördjupad förståelse om en viss ståndpunkt eller ett visst budskap. Fortfarande snarlikt den innehållsliga idéanalysen och därför kan de fungera bra ihop. Genom den beskrivande idéanalysen ska man "inferera" och inte referera. Enligt Beckman återger inte vetenskapliga beskrivningar ett material utan det drar slutsatser om det. Eftersom det ofta finns en vedertagen eller allmänt erkänd föreställning om innebörden av de ställningstaganden som framförts av en debattör måste detta ifrågasättas och brytas ner. Är det säkert att denna erkända bild är riktig? Kan förståelsen vi skapat oss om testen ändras när vi ser att de centrala begrepp som illustreras i debatten får en annan innebörd än den som vi tidigare förutsatt?⁸⁴ Den beskrivande idéanalysen kommer även med en aspekt att jämföra, till exempel jämföra hur olika frågor behandlats av samma aktörer. På detta sätt kan man upptäcka skillnader när man förväntat sig likheter eller vice versa.⁸⁵

Frågor som kan hjälpa till att belysa detta är till exempel: Vilka skillnader och likheter finns det i hur organisationerna har resonerat i debatten om byte av rubricering i SOU

⁸² Vedung, Evert. Innehållslig och funktionell idéanalys. *Statsvetenskaplig tidskrift*. (1974), s.4.

⁸³ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, s.146.

⁸⁴ Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Santéus, Stockholm, 2005 s.49.

⁸⁵ Beckman, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, s.53-54.

2016:60? Hur skiljer sig X uppfattning i den rådande diskussionen från resterande organisationer och hur de har argumenterat?

Med hjälp av dessa metodiska tillvägagångssätt och frågor är syftet att synliggöra vad organisationerna faktiskt säger och menar i sina remissvar om kapitel 5.4 i utredningen men sedan även ställa deras argument mot varandra. Hur mycket skiljer de egentligen sig åt? Vad är egentligen syftet bakom deras resonemang? Det är en sak att läsa svaren med blotta ögat men så fort man börjar se mellan raderna och bryter ner argumenten går det till exempel att upptäcka resonemang som strider mot varandra och argument som inte håller. Är organisationerna själva medvetna om vad de faktiskt har svarat när begrepp de illustrerat får en annan innebörd?

I den här studien kommer jag först att använda mig av Bergströms och Borués frågeställningar för att skapa en förståelse i debatten och för att reda ut argument likväl begrepp. Därefter kommer svaren jämföras med varandra som Beckman föreslår. Detta är för att kunna dra slutsatser om materialet och för att uppnå klarhet i ett svårtillgängligt ämne.

4 Analys

I följande stycke kommer organisationernas remissvar var för sig analyseras med hjälp av Bergströms och Borués föreslagna frågeställningar på en innehållslig idéanalys:

Hur argumenterar organisationen X gentemot andra organisationer i fråga om X?

Vilka är huvudbegreppen i argumentationen?

Vad ges de för betydelse?

I vilken utsträckning förekommer outtalade premisser i debatten?

Förekommer motstridiga resonemang?⁸⁶

FATTA!

Huvudtes- Ja till till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

Huvudbegrepp - modernitet, våld, frivillighet och språk.

FATTA!s återkommande huvudbegrepp i sitt remissvar är förutom sexuellt övergrepp och våldtäkt, modernitet, våld, frivillighet och språk. Dessa fyra begrepp är vad

⁸⁶ Bergström och Borués, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, s.146.

organisationen använder sig av för att förstärka men också förklara sin tes. De presenterar begreppet modernitet som en bärande faktor för den nya lagen och hävdar att inte byta rubriceringen till sexuellt övergrepp vore omodernt. Organisationen anser att vi måste överge förlegade föreställningar om brottet och kopplar det till att det måste gå att föra ett modernt samtal kring sexuella övergrepp. I ett samtal blir språk och ordval relevant, ett begrepp FATTA! också väljer att benämna i ett förstärkande syfte för tesen. De menar att språket har ett stort inflytande på vår verklighetsuppfattning och hur vi talar och benämner saker i samhället. Organisationen ifrågasätter begreppet våldtäkt ur en ren språklig utgångspunkt, är det verkligen lämpligt? Här kopplar de vidare till två av deras andra huvudbegrepp i argumentationen; frivillighet och våld.⁸⁷

Således kopplas alla begrepp ihop, genom att skapa en modern lagstiftning måste vi också kunna föra ett modernt samtal om det, därav blir språket viktigt. Detta kommer i sin tur förhoppningsvis påverka vår verklighetsuppfattningar och hur vi talar om till exempel brott i samhället. Frivillighet och våld går ihop av den enkla anledningen att när de presenteras i remissvaret presenteras de som varandras motsatser. De menar att om den nya lagstiftningen ska stifta att gränsen mellan straffbar och straffri gärning är frivillighet så blir begreppet våldtäkt missvisande då det inte ställer krav på fysiskt våld eller hot.⁸⁸ Om inte brottet längre bygger på våld utan frivillighet ska detta skifte visas tydligt, och därav genom byte av rubricering. När vi blir presenterade bilden om våld och frivillighet kan vi se hur det hänger ihop med hur FATTA! talar om språk och modernitet. Bilden organisationen väljer att illustrera av frivillighet och våld är enligt dem den moderna vägen att gå och därför ska språket anpassas efter detta. Språket formar våra föreställningar om vad brottet är och hur det illustreras.⁸⁹

Uttalade premisser som förekommer i FATTA!s remissvar är att sexuellt övergrepp skulle vara ett mer lämpligt och korrekt vis att beskriva brottet. Eftersom våldtäkt har en historisk koppling av att vara ett egendomsbrott mot mannen blir även sexuellt övergrepp ett mer modernt begrepp, då det inte har någon historisk koppling till mannen som "ägare" av kvinnan. Det finns också ett underförstått antagande om att när man talar om våld i samhället talar man om fysiskt våld. Dock kommer organisationen med motstridiga resonemang

⁸⁷ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.2.

⁸⁸ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.2.

⁸⁹ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.2.

gällande fysiskt våld. Dels missar organisationen att ta fasta på att våldsbenämningen i begreppet våldtäkt kan omfatta mer/andra typer av våld än fysiskt, precis som Istanbulkonventionen nämner. Men om det nu är så att FATTA! vill få en mer modern rubricering som inte implicerar våld, varför valet av ordet "övergrepp"? Övergrepp implicerar också en närvaro av våld, tar man till exempel fram definitionen av övergrepp står det följande i Nationalencyklopedins ordbok "lagstridig handling riktad mot enskild person utförd av ngn starkare el. mäktigare; särsk. om kroppsligt våld e.d".⁹⁰ Givetvis är våldet i ordet våldtäkt mer påtagligt då det är en del av själva ordet men innebörden av våldet i våldtäkt och övergrepp implicerar detsamma.

Bryter man ner ordet övergrepp precis som FATTA! gjort med våldtäkt blir den första delen av ordet "över". Vilket kan betyda olika saker beroende på kontexten, men kan ofta implicera att något är över något/någon annan, till exempel överklass eller "hon är över honom".⁹¹ Den andra delen av ordet "grepp" innebär att till exempel ta ett grepp om någon eller något. Vilket ofta är en kroppslig handling, i vissa fall våldsamt "att ta ett grepp om någons arm/nacke".⁹² Sedan att begreppet är "sexuellt övergrepp" implicerar då att det är en sexuell handling, men fortfarande en handling av våld.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Huvudtes- Ja till till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

NCK har ett kort svar angående kapitel 5.4 i utredningen så det är svårt att hitta huvudbegrepp i argumentationen och analysera dem. Det förs inte någon direkt argumentation för ett byte av rubricering men de nämner att de anser att ett byte av rubricering ligger i linje med en samtyckeslagstiftning. Argumentet backas upp med anledningen att våldtäkt ger missvisande signaler.⁹³ Det finns uttalade premisser att majoriteten av allmänheten tror att en våldtäkt ska ha genomförts med våld eller tvång, även om kanske verkligheten ser annorlunda ut. NCK argumentation bygger på att våldtäkt bygger på en förlegad föreställning och att rubriceringen sexuellt övergrepp inte skulle komma med missvisande signaler till allmänheten eller domstolar. Ett motstridigt resonemang blir i sin tur, kommer inte sexuellt övergrepp med andra missvisande signaler? Precis som andra organisationer nämnt tidigare så kan rubriceringen sexuellt övergrepp ses som

⁹⁰ *Nationalencyklopedin*, övergrepp. <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/overgrepp>.

⁹¹ *Nationalencyklopedin*, över. [http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/over-\(2\)](http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/over-(2)).

⁹² *Nationalencyklopedin*, gripa. <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/gripa>.

⁹³ Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, s.1.

avdramatiserande och förminskade, just eftersom det används som beskrivning om inte en "riktigt" våldtäkt skedde. Även att det blir mer fokus på den sexuella handlingen då det är en sådan tydlig del av begreppet.

NCK nämner även att rubriceringen sexuellt övergrepp skulle gå mer i linje med att den nya lagstiftningen då den bygger på samtycke.⁹⁴ Vilket i sin tur implicerar att våldtäkt då inte går i linje med en samtyckeslagstiftning. Varför sexuellt övergrepp skulle vara en mer "samtyckesvänlig" rubricering argumenteras det inte för men det skulle kunna bero på historiska motiv, till exempel att våldtäkt är grundat i ett egendomsbrott mot mannen. Men om det även är att det finns ett krav på att våldtäkt ska ha genomförts med våld eller tvång blir det ett motstridigt resonemang. Precis som med FATTA!, övergrepp implicerar också fysiskt våld därav håller inte argumentationen riktigt.⁹⁵

Roks

Huvudtes- Nej till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

Huvudbegrepp- våld, makt och sex.

Roks är emot byte av brottsrubriceringen och använder sig återkommande av begreppen våld, makt och sex i sitt remissvar. De försöker främst reda ut att våld inte endast behöver innefatta fysiskt våld utan att det är mer än så. De hänvisar våldsbegreppet till Istanbulkonventionens definition om våld, som täcker våld på ett bredare sätt än fysiskt.⁹⁶ Även psykiskt, sexuellt och ekonomiskt våld är viktigt att se till. Våld kan betyda olika för olika personer och eftersom det förts en debatt kopplat till våldtäkt och våld vill Roks poängtera bredden begreppet våld kan ha. Organisationen vill med detta understryka en outtalad premiss de anser sker i debatten, som också enligt dem är ett felaktigt antagande. Det kan anses förminskande att inte innefatta alla definitioner av våld när man talar om våldtäkt eftersom då skapas återigen resonemanget att "X har inte blivit utsatt för en riktig våldtäkt". Även om våldtäkten då innefattade psykiskt och ekonomiskt våld så är den inte lika "riktig" som en våldtäkt som var av fysiskt våld. Roks anser att utredningen har tolkat begreppet våld felaktigt och att den inte går i linje med Istanbulkonventionen som Sverige ratificerat.⁹⁷

⁹⁴ Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, s.1.

⁹⁵ Se analys i tidigare stycke av begreppet övergrepp.

⁹⁶ Council of Europe, *The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence*, November 2014, art 3.

⁹⁷ Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

Alltså, Roks anser att våldtäkt inte alltid är en handling av endast fysiskt våld utan att det innefattar många olika typer av våld, men att huvudpoängen är att det alltid är någon typ av våldshandling. Vidare när Roks argumenterar för varför sexuellt övergrepp inte överensstämmer med vad brottet faktiskt är lyfter de ett av deras andra huvudbegrepp: sex. De ifrågasätter varför man skulle vilja byta en rubricering som implicerar en handling av våld till en rubriceringen som implicerar en handling av sexuell lust. Organisationen argumenterar för att våldtäkt inte är en handling av sexuell lust, det består i mycket högre grad av våld. Genom att byta rubriceringen till en beteckning med "sexuell" i kan ordet skapa en felaktig föreställning. Roks menar att det absolut inte är en handling av sex, men också att genom att beskriva det som ett sexuellt övergrepp är ett förmildrande i språkbruk. Våld som ett sånt starkt och negativt begrepp till sex som för många uppfattas som något positivt. För en person som blivit utsatt för en våldtäkt är det inte sexet som står i fokus, utan handlingen att bli utsatt för något som inte var ömsesidigt. Därför menar Roks att "förmildrande språkbruk kan leda till en normalisering av det som de facto är våldshandlingar". Det är inte en sexuell handling, det är en våldshandling och en maktutövning.⁹⁸

Detta leder oss till ännu ett huvudbegrepp: makt. Makt är ett omtvistat begrepp, som använts under flera olika premisser genom tiderna. En vanlig definition av makt brukar förklaras med följande exempel - "Makt utövas direkt när en aktör A får en aktör B att handla enligt A:s vilja, även om handlingen strider mot B:s vilja eller intressen, men kan också utövas på indirekt väg".⁹⁹ Roks benämner makt som en typ av utövning och ett kontrollerande över en annan individ. I avseendet av att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp pratar organisationen om hur att det inte handlar om sexuell lust som diskuterat innan utan det handlar om makt, en maktutövning.¹⁰⁰ Makt är en aspekt som absolut är relevant att se till, och i detta fall så ses makten som något negativt och tvingande. Precis som definitionen beskriver, någon brukar makt och får en individ göra något mot hens vilja. Majoriteten av sexualbrott begås av män mot kvinnor, ser man till Simone de Beauvoirs resonemang om att kvinnan ses som det andra könet blir alltså mannen den överordnade och den med makten.¹⁰¹ Det skulle kunna fungera som en förklaring till varför främst män begår sexualbrott. En kvinnas normaltillstånd är inte i maktposition, åtminstone inte i relation till mannen. Det är då

⁹⁸ Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

⁹⁹ *Nationalencyklopedin*, makt. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/makt>.

¹⁰⁰ Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

¹⁰¹ Beauvoir, Simone de, *Det andra könet*, Ny pocketutg., PAN/Norstedt, Stockholm, 1995, s.171.

viktigt att koppla tillbaka till ett av Roks huvudbegrepp: våld. Den breda definitionen av våld som går i linje med Istanbulkonventionen kan vara hotande och psykiskt, att manipulera/tvinga sig till en handling behöver då inte kräva fysiskt våld eller sexuell lust utan kan bli en handling byggd på makt.¹⁰²

Unizon

Huvudtes- Nej till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

Huvudbegrepp - Våld, män/kvinnor(kön).

Våld enligt Unizon omfattar mer än fysiskt våld, likt andra organisationer också argumenterat för. De anser att när utredningen hävdar att de vill ersätta ordet våldtäkt med sexuellt övergrepp har de en otroligt snäv syn på våld. Denna definitionen av våld som endast omfattar det fysiska våldet stämmer heller inte överens med juridiska och politiska våldsdefinitioner. Unizon stärker sin argumentation kring våld med att ge exempel på andra lagar där våld innefattas som mer än fysiskt våld, till exempel våldsamt motstånd. De belyser även definitionen ur den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor där det tydligt står att tillämpningsområdet för strategin är “alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor”.¹⁰³ Organisationen tar även fasta på att de anser att alla handlingar som inte är frivilliga är våldshandlingar, och med en ny lagstiftning som ska bygga på ömsesidig frivillighet borde då ha en mer bred syn på våld och dess omfattning. De anser att våldsdefinitionen måste breddas och stämma överens med den nationella strategin och andra politiska definitioner, inte ta bort våld i rubriceringen och förneka våldet som förekommer i brottet. “Utvidga våld begreppet genom att synliggöra flertalet handlingar som män utsätter kvinnor för”.¹⁰⁴

Unizon fokuserar mycket på begreppen män och kvinnor: kön helt enkelt. De lägger ingen större vikt vid att definiera vad en man respektive en kvinna är utan verkar utgå från allmänhetens vedertagna definition av könen. Det finns en outtalad premis i deras remissvar att de som läser svaret är medvetna om att det främst är män som begår sexualbrott mot kvinnor och det är den statistiken Unizon bygger sin argumentation på. För att koppla tillbaka till deras tidigare resonemang om våld och även varför de vill att rubriceringen våldtäkt ska vara orörd menar Unizon att våldtäkt är sammankopplat med arbetet för mäns våld mot

¹⁰² Ju2016/06811/L5, ROKS, s.3.

¹⁰³ Skr 2016/17:10, s 114.

¹⁰⁴ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3.

kvinnor. Detta är väsentligt för det stärker dels deras huvudtes men också att våld, män och kvinnor återges i samma argument. När Unizon talar om och definierar våld menar de främst om inte endast mäns våld mot kvinnor, det är mäns våld man försöker definiera och det är den definitionen man vill bredda. De talar om kvinnorörelsen och hur de kämpat just för detta. Det ligger ett tydligt fokus på könen, vilket kön gör vad istället för att de allmänt pratas om individer eller rent av är ett könsneutralt argumenterande i deras remissvar. Organisationen hävdar att syftet med att bredda våldsbegreppet är att på det viset kan fler handlingar som män utsätter kvinnor för synliggöras. Kanske kommer detta med en förhoppning om begreppet våldtäkt inte ersätts att våldsbegreppet ska breddas så att även fler handlingar män utsätter kvinnor för inkluderas i brottet. Unizon belyser även skillnaderna mellan könen och dess ojämställda natur. Fördomar kring vad en våldtäkt är bygger på en ojämställdhet mellan könen och stereotypa föreställningar om sexualitet, hur lär vi en kvinna om hennes sexualitet respektive en man? Unizon är rädda för att män och killar uppmuntras till en stereotyp föreställning om sexualitet och sex, där de då kopplar samman detta med makt, kontroll och våld. Detta får inte återspeglas i en lagstiftning eller bidra till ett stereotypt och felaktig bild om vad sex är.¹⁰⁵

De benämner även att en våldtäkt inte är en sexuell handling utan en handling av just våld, och att det inte endast är den utsatta som anser att det inte är en sexuell handling utan även förövaren. Det har uppkommit att det i grunden är makt och dominans som sporrar, inte sex. Ett av argumenten utredningen ger för att byta till rubriceringen sexuellt övergrepp är att det ska bli lättare för förövaren att känna igen sig.¹⁰⁶ Utifrån Unizons argumentation och deras uttalade premisser i sitt remissvar kan vi anta att de utgår från att förövaren är en man. Att en ny lagstiftning ska behaga mannen och utgå från förövaren istället för den utsatta blir missvisande då lagstiftningar ska finnas för att skydda den utsatta. Förövarens uppfattning skall egentligen vara irrelevant, men tyvärr i många fall får deras uppfattning ta alldeles för stor plats.

Sveriges Kvinnolobby

Huvudtes- Nej till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

Huvudbegrepp - Våld, kunskap och försvagande.

¹⁰⁵ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3-4.

¹⁰⁶ Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3.

Sveriges Kvinnolobby motsätter sig utredningens förslag att byta rubriceringen våldtäkt. De anser att det är att "försvaga arbetet mot mäns våld mot kvinnor och samhällets syn på brottets allvar".¹⁰⁷ Sveriges Kvinnolobbys remissvar är väldigt likt Unizons och därför kommer organisationernas svar efter varandra men jag kommer även försöka kolla på andra saker i Sveriges Kvinnolobbys remissvar. De definiera våld på samma sätt som Unizon men lägger inte lika mycket fokus vid könen. Därför har jag valt att lägga fokus på det jag anser är av stor betydelse i Sveriges Kvinnolobbys remissvar, förutom våld: kunskap och försvagande.

Det finns ett outtalat antagande i organisationens remissvar att målet med den nya lagstiftningen skall vara att den ska leda till fler anmälningar och då fällande domar. De stärker sin argumentation med ett bibehålla rubriceringen våldtäkt genom att uppmärksamma Kanadas skifte i brottsrubricering. För Kanda inkom inte fler anmälningar när de bytte från de stigmatiserande begreppet *rape* till *sexual assault*.¹⁰⁸ Sveriges Kvinnolobby anser att samma resultat hade väntat Sverige. De menar alltså att vi borde lära oss av Kanada och se att en förändring av rubricering leder till största sannolikhet inte till fler anmälningar, vilket organisationen hintar till att de vill. De vill se en förändring och att byta rubriceringen är inte en av dem, det är inte rubriceringen som avgör om en person anmäler eller inte. Sveriges Kvinnolobby tror att förändringen som krävs för att fler anmäler ett brott är kunskap.¹⁰⁹ Kunskap är ett återkommande begrepp i organisationens remissvar. De anser dels att det krävs kunskap kring vad som är brottsligt och inte måste fördelas så individer som blivit utsatta ska veta vad de blivit utsatta för. Begreppet används också för att påvisa bristande kunskap i utredningen, främst när de definierar våld och att genom att endast definiera våld med fysiskt våld är också att osynliggöra arbete som bedrivits för att bredda begreppet våld. Sveriges Kvinnolobby anser att mer resurser måste läggas på ökad kunskap angående våldsbegreppet och inte en ny rubricering, för vad gör den för faktiskt skillnad?¹¹⁰

Organisationen ger argument för varför sexuellt övergrepp inte är en likvärdig rubricering av våldtäkt då det är en försvagning av brottet. Det är dock inte endast lagstiftningen det försvagar utan även den utsatta. Eftersom rubriceringen sexuellt övergrepp kan uppfattas som avdramatiserande och något som används i nutid för att beskriva vad som

¹⁰⁷ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.2.

¹⁰⁸ Se tidigare forskning, Kwong-Leung Tang.

¹⁰⁹ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.3.

¹¹⁰ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.2-3.

skett om det inte var en "riktigt" våldtäkt, så används sexuellt övergrepp som den mildare beskrivningen av ett sexualbrott. Enligt Sveriges Kvinnolobby är det att behaga förövaren genom att ersätta begreppet våldtäkt, och inte en lösning på att synliggöra felaktiga och stereotypa föreställningar om brottet. Det farliga med att den utsatta hamnar i en ännu mer försvagad ställning är att det bli ännu svårare att återge vad som hände och återigen om det man blev utsatt för var brottsligt eller inte. Om det inte var en stereotypiskt "riktigt" våldtäkt, vad var det då? "Endast" ett sexuellt övergrepp? Majoriteten utsatta för sexualbrott är kvinnor och kvinnor redan i en försvagad position i samhället. En lagstiftning som ska skydda kvinnor i sexualbrott behöver inte medföra en känsla eller verkan av försvagning. Det är traumatiserande nog att bli utsatt för ett sexualbrott men att det traumat inte stämmer överens med det begrepp som beskriver handlingen är att förminska det traumat. Vi måste se allvarligt på sexualbrott, och lagen måste återspegla detta. Organisationen menar att om lagstiftningen blir försvagad skulle detta sända en signal till samhället att brottet inte är lika farligt och det skulle skada arbetet mot mäns våld mot kvinnor. De beskriver det som "en normativ förskjutning där våldtäkt inte ses som lika allvarligt".¹¹¹

Kvinnofronten

Huvudtes- Nej till att ersätta brottsrubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp.

Huvudbegrepp - Våld (främst våld mot kvinnor) och erkännande.

Kvinnofronten är mot byte av brottsrubriceringen och vill behålla begreppet våldtäkt. De föreslår dock precis som Madeleine Leijonhufvud som är nämnd i tidigare forskning att införa begreppet sexuellt utnyttjande som en rubricering för den mindre grova formen. Organisationen fokuserar precis som alla andra på begreppet våld, men främst specificerat mäns våld mot kvinnor. De anser att utredningen försnävar våldsbegreppet men också är ganska ensamma i sin definition om vad våld innefattar. Detta i sig är ett motstridigt resonemang då utredningen inte är ensamma i sin definition om vad våld innebär i samband till sexualbrott. Flertal remissvar håller med utredningen och här har Kvinnofronten gjort en snabb slutsats, så att bygga sitt argument på att kommittén är ganska ensamma i sin tolkning är felaktig. De gör in princip de som anser utredningen har gjort, spekulationer utan fakta. Organisationen lyfter regeringens jämställdhetspolitiska mål och hur våld är definierat där, begreppet innefattar fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Detta är med fokus på mäns våld mot

¹¹¹ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.3.

kvinnor, även FN har en definition som går i linje med denna. Kvinnofronten lyfter att det inte är en fråga om språk att ändra rubriceringen, utan snarare en brist på kunskap och förståelse för mäns sexualiserande våld mot kvinnor. De anser att kunskapsutvecklingen har kommit längre och att våldtäkt innebär ibland fysiskt våld men ofta ett sexuellt, mentalt, psykologiskt och socialt våld.¹¹²

Kvinnofronten lyfter erkännande som begrepp, något som bli väsentligt i deras argumentation eftersom de använder det för att belysa hur personer som blivit dömda för våldtäkt i lägre utsträckning än vid andra brott erkänner deras handlingar. Det finns ett antagande att man vill att lagen ska leda till mer erkännande, att det är en del av syftet. De väljer att koppla ihop erkännande med brottsrubricering och menar att detta inte kommer leda till att erkännandena hos våldtäktsmän kommer att öka. Alltså, att byta rubriceringen till sexuellt övergrepp kommer inte leda till att fler anmäler även om det är vad utredningen anser. Kvinnofronten belyser att många erkänner med största sannolikhet inte eftersom de veta att de ofta kan gå fria om de inte erkänner. Detta påvisar en brist i systemet, i lagstiftningen och möjligtvis inte just i rubriceringen. Enligt organisationen grundar sig detta i spekulationer, liksom många andra resonemang som uppkommer i utredningen.¹¹³ Men delen av erkännande är viktigt, för vem görs lagen och anpassas efter? För att en gärningsman ska erkänna eller för att en utsatt ska känna sig skyddad? Förhoppningsvis går dessa premisser hand i hand. Om en lag skapas där fler förövare erkänner och fler anmälningar leder till fällande domar kan en utsatt känna sig mer säker i att rättssystemet faktiskt fungerar, och detta kan ge den utsatta ett erkännande i vad hen blivit utsatt för.

4.1 Likheter och skillnader

Inom en så pass homogen grupp med organisationer som alla arbetar för samma mål vore det inte helt osannolikt att de alla hade tyckt och tänkt likadant. Det är lätt att dra slutsatsen genom att endast läsa vad organisationernas syfte är att de alla skulle ställa sig identiskt i sina remissvar. För att gå vidare i min analys tänker jag applicera frågor från Ludvig Beckmans beskrivande idéanalys. Vidare kommer jag även tillämpa MacKinnons teori och koppla rubriceringarna till lagstiftningens huvudsakliga utgångspunkt: frivillighet.

¹¹² Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.6.

¹¹³ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.6.

Den främsta likheten med alla organisationers remissvar är att de alla belyser begreppet våld. Detta i sig är ingen överraskning då det dels är en av huvudfrågorna i debatten men även då alla organisationer arbetar aktivt för att motverka mäns våld mot kvinnor. Att inte ta debatten om våld inom sexualbrott vore att osynliggöra en stor del av brottet. Huruvida de håller med varandra eller inte är en annan diskussion. Definitionerna om våldet inom våldtäkt skiljer sig åt och även om det råder någon slags konsensus kring att våldet är av relevans så blir nästa fråga, vilket typ av våld? NCK och FATTA! som argumenterar för utredningens förslag att ersätta rubriceringen våldtäkt med sexuellt övergrepp menar att våldtäkt implicerar fysiskt våld.¹¹⁴ Då våld inte längre är ett krav i brottet och då det finns en falsk föreställning om att en våldtäkt endast innefattar fysiskt våld, en så kallad överfallsvåldtäkt. Detta är vad organisationerna vill komma ifrån, föreställningen om det fysiska våldet. Även om de då som nämnt i tidigare del av analysen inte belyser hur övergrepp också implicerar ett typ av fysiskt våld.

Resterande organisationer som är emot byte av rubricering hävdar att våldet är den största delen av brottet, att våldtäkt just är en handling av våld och detta måste impliceras. De menar att problemet ligger inte i rubriceringen våldtäkt utan i omfattningen av våldsdefinitionen. Detta visas genom exempel ur andra lagstiftningar och åtaganden, hur våld kan ta sig an i flera olika former och det är precis det den gör i våldtäktsbrottet.

Vidare, fler likheter som finns i den rådande debatten är att alla organisationer oavsett argumentation menar att deras ståndpunkter är vad som går mest i linje med ett arbete för en värld där vi kan motverka mäns våld mot kvinnor. Annars finns det främst olikheter, även sinsemellan de som har samma huvudtes. De lägger vikt vid olika ståndpunkter och begrepp. Kvinnofronten är den organisation inom gruppen som skiljer sig mest i debatten då de inte tror på en samtyckesreglering lag, de anser att det inte kommer bli bättre för kvinnan och heller inte främja arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Givetvis är inte den största diskussionen i utredningen kring rubriceringar men ändå får debatten stort utrymme i organisationernas remissvar. Detta skulle kunna bero på att rubriceringar är något som påverkar allmänheten mer än juridiska bestämmelser och rättsliga processer. Språkbruk skulle kunnas anses som en simpel debatt att ta i jämförelse med "granskning av rättsväsendets hantering av sexualbrott". Det är enkelt att ha en åsikt

¹¹⁴ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.3 och Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, s.1.

angående och det mer en samhällsdebatt än en juridisk. Men till stora delar är det också en viktig debatt eftersom debatten angående rubriceringen så tydligt markerar ett skifte.

Justitieminister Morgan Johansson sa följande när förslaget lades fram:

Vi ändrar inte på grundprincipen, att det är frivilligheten som ska avgöra om det är ett övergrepp eller inte. Det skiljer sig från dagens lagstiftning, där man måste visa om det förekommit våld, hot, tvång eller om målsägaren varit i en särskilt utsatt situation.¹¹⁵

Den nya sexualbrottslagstiftningen bygger på frivillighet, förslaget innebär att "gränsen för om en gärning ska räknas som straffbar ska gå vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte. En gärningsman ska kunna dömas för till exempel våldtäkt även om hen inte använt sig av våld eller hot".¹¹⁶ Alltså ska samtycke, aktivt samtycke ske vid den sexuella handlingen. Finns inget samtycke så är det brottsligt. Syftet med lagen är förtydliggöra att varje individ har en "ovillkorlig rätt att själv bestämma över sitt sexuella umgänge". Kvinnofronten är den enda utvalda organisationen som motsätter sig denna utgångspunkt av lagstiftningen. De menar att även om samtyckeslagstiftningen bygger på frivilligt deltagande så fokuserar det på den enskilda kvinnans eventuella samtycke. Då osynliggörs mäns handlingar mot kvinnor genom sexualbrott, perspektivet från samhället försvinner. Organisationen belyser porr och dess påverkan, "ju mer våld kvinnor utsätts för i porren desto mer våld förväntas kvinnor fortsättningsvis "samtycka" till".¹¹⁷ Vad Kvinnofronten tar upp är absolut väldigt viktigt att ta hänsyn till och ha i åtanke.

4.2 Brottsrubriceringarna i relation till frivillighet

När rubriceringarna sätts i relation till den faktiska lagstiftningens grund, vad får de för betydelse?

För att vara den tydligaste utgångspunkten för lagen så görs det inte de mest aktiva kopplingarna till just frivillighet och brottsrubriceringens betydelse i organisationernas remissvar. Det är en stor och tydlig reform att sexualbrottslagstiftningen ska numera ska dra gränsen som straffbar vid om deltagandet i den sexuella aktiviteten är frivillig eller inte. Det förs främst ett allmänt resonerande kring detta men när organisationerna väl kopplar till

¹¹⁵ Holmin, Maria. Nu har Sverige en samtyckeslag – det här innebär den. *SVT nyheter*. 2018-05-23.

¹¹⁶ Regeringskansliet, Justitiedepartementet. *En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet*. December 2017.

¹¹⁷ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.5.

utgångspunkten frivillighet så görs det på följande vis. Sveriges kvinnolobby och Unizon menar att alla handlingar som inte är frivilliga är handlingar av våld, och om en lag ska bygga på ömsesidig frivillighet borde brottsrubriceringen implicera våld.¹¹⁸ FATTA! hävdar att det nya lagförslaget är mer jämställt och modernt, just eftersom gränsen för straffbar gärning kommer gå vid om handlingen var frivillig eller inte. Inte om våld (i FATTA!s mening fysiskt våld) och hot förekommer.¹¹⁹ Därav är sexuellt övergrepp en bättre rubricering som inte uppmärksammar våldet. NCK menar att rubriceringen sexuellt övergrepp går mer i linje med en samtyckeslagstiftning, precis av samma anledning som FATTA!.¹²⁰ ROKS och Kvinnofronten kopplar inte direkt till aspekten frivillighet. Kvinnofronten är dock som nämnt tidigare mot denna aspekt av lagstiftningen.¹²¹

Så, de organisationerna som vill ersätta rubriceringen hävdar alltså att det är den moderna vägen att gå och kopplar det således till frivillighet. I och med att gränsen dras vid frivillighet försvinner även kravet om att våld och hot skall ha förekommit. Därav hävdar NCK och FATTA! att rubriceringen inte skall innefatta våld. Problematiken blir att dessa organisationer främst nämner det fysiska våldet och för ingen diskussion vid att andra typer av våld existerar. Sedan anser jag som nämnt tidigare att även övergrepp indikerar ett fysiskt våld, och därför blir deras argumentation bristande. Dock är det förståeligt att det kan kännas mer modernt och mer kopplat till frivillighet med rubriceringen sexuellt övergrepp. Eftersom man då kommer ifrån den historiska kopplingen med rubriceringen våldtäkt och även den stereotypiska föreställningen om en överfallsvåldtäkt. På något sätt ska rubriceringen påvisa en förändring och ta ett steg ifrån felaktiga antaganden.

Ser man istället till organisationerna som vill behålla rubriceringen våldtäkt och följer deras argument till varför det kopplas ihop till lagstiftningens utgångspunkt får man ett annat scenario. För hade våldsdefinitionen breddats som de föreslår i linje med Istanbulkonventionen Sverige har ratificerat skulle det inte endast varit fokus på fysiskt våld. Det som NCK och FATTA! definierar som icke-våldshandlingar i en våldtäkt hade då inkluderats i denna definition och då faller deras argument kring varför sexuellt övergrepp skulle varit en bättre rubricering i koppling till frivillighet. Dock vill den nya lagstiftningen ta avstånd från att våld ska ha behövts vara involverat överhuvudtaget, även om det inte står

¹¹⁸ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.2 och Ju2016/06811/L5, Unizon, s.3.

¹¹⁹ Ju2016/06811/L5, FATTA!, s.2.

¹²⁰ Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, s.1.

¹²¹ Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.5 och Ju2016/06811/L5, ROKS, s.2.

klart och tydligt vilket typ av våld det kan ha rört sig om. För menar utredningen endast fysiskt våld blir det relevant att bredda definitionen som organisationerna som vill ha kvar rubriceringen våldtäkt menar. Men är de redan medvetna och har tänkt in alla former av våld så håller möjligtvis NCK och FATTA!s argumentation kring rubriceringen sexuellt övergrepp mer.

För att lyfta MacKinnons teori så belyser hon att benämna sexualbrott med våld även om de kanske inte endast är det kan vara viktigt för att belysa allvaret, men också för att det är enklare att kritisera våld en handling av våld.¹²² Detta kan ge oss en förståelse till varför det är så viktigt för vissa organisationer att ha kvar våldsbenämnelsen i rubriceringen. Även om det inte längre är krav om våld och hot så är brottet fortfarande ett uttryck av mäns våld mot kvinnor. Precis som MacKinnon menar så handlar det om mannens överordnade position och deras kontroll över kvinnan.¹²³ Det finns alltså enligt MacKinnon ett syfte att klä en rubricering i termer av våld även om det inte längre direkt finns krav om våld. Organisationerna som är mot att byta rubriceringen menar att alla handlingar som inte är frivilliga är handlingar av våld, och därav ska rubriceringen våldtäkt få vara kvar. En av anledningarna till att rubriceringen sexuellt övergrepp skulle vara bättre är för att förövaren ska kunna känna igen sig lättare. MacKinnon belyser hur det kan vara svårt att se skillnad på "vanligt" sex och vad som är en våldtäkt. Många män hävdar att "de sitter inne för någonting som skiljer sig väldigt lite från det som de flesta män gör hela tiden och kallar för sex, skillnanden är att de åkte dit".¹²⁴ Detta blir problematiskt för då blir ett sexuellt övergrepp för män något de kan känna igen sig i för det är benämnt i termer av sex, och att det inte riktigt är medvetna om vart gränsen för sex och ett sexuellt övergrepp då går.

Det finns inget definitivt svar på den här frågan och det går att diskutera för och nackdelar åt båda hållen. Rubriceringen sexuellt övergrepp markerar ett tydligt skifte i lagstiftningen och att man tar ett aktivt avstånd från att inkludera termen våld i brottsrubriceringen. Rubriceringen våldtäkt fyller dock en funktion enligt MacKinnon och det beror även på vilken typ av våld som har räknats in i brott när förslaget gavs. Det är även viktigt att se till att rubriceringen våldtäkt härstammar från en djupt sexistisk historisk koppling och jag kan förstå att man vill komma ifrån den. Flera organisationer har

¹²² MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s.143.

¹²³ Ibid, s. 148.

¹²⁴ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s. 144.

argumenterat kring makt, mäns våld mot kvinnor och kön överhuvudtaget. Problematiken med rubriceringen sexuellt övergrepp blir dock att det istället blir en tydlig fokus på den sexuella handlingen men också risken att brottet blir förmildrat. Precis som MacKinnon belyser att handlingen inte tas på allvar om den inte är klädd i termer av våld.¹²⁵ Ingen av rubriceringarna blir heller 100 procent ur kvinnans perspektiv. Våldtäkt kommer med den historiska aspekten av egendomsbrott mot mannen samtidigt som en av anledningarna till att rubriceringen sexuellt övergrepp skulle vara bättre än våldtäkt är för att förövaren ska känna igen sig i brottet. Då är vi tillbaka till att lagstiftningen är anpassad efter mannen.

4.3 Sex eller våld?

Man skulle kunna tänka sig att de som bör sätta agendan gällande hur en lagstiftning kring sexualbrott ska utformas är de som blivit utsatta. Vem har egentligen tolkningsföreträde i debatten? Detta är något MacKinnon belyser i samband med att man måste se föreställningen om sex och våld ur kvinnans perspektiv och inte det "objektiva" perspektivet. Hon hävdar att våldtäkt formuleras i termer av våld och inte sex.¹²⁶ Detta är intressant att se till då organisationerna har argumenterat olika i denna frågan. Implicerar våldtäkt tydligt ett våld som inte det längre finns något krav på? Men även implicerar rubriceringen sexuellt övergrepp den sexuella delen av brottet som egentligen inte existerar? Är ett våldtäktsbrott en sexuell handling eller då en handling där våld används till att få sex? De föreslagna rubriceringarna kommer med olika problematik utifrån MacKinnons perspektiv.

Enligt MacKinnon är det alltså enklare att förklara något i termer av våld än sex för att dels bli tagen på allvar men också för att inte verka pryd, vara emot sex men också för att det ifrågasätts var går egentligen gränsen mellan våldtäkt och samlag? Visst att gränsen ska gå vid frivillighet men hur bevisar man detta?¹²⁷ Resonemanget MacKinnon lyfter kring att benämna brottet med termer av våld är dels vad organisationerna som är mot ett byte av brottsrubriceringen argumenterar för. Just eftersom de menar om man tar bort våld ur rubriceringen blir brottet förmildrat och även då sexuellt övergrepp används som begreppet i samhället för att avdramatisera våldtäkt. Rubriceringen sexuellt övergrepp implicerar definitivt mer den sexuella handlingen och enligt MacKinnon kanske det är något som behöver synliggöras. Åtminstone komma bort från att endast klä det i termer av våld, och det

¹²⁵ Ibid, s. 143-44.

¹²⁶ Ibid, s.142.

¹²⁷ Ibid,, s.144-45.

är ett steg den svenska lagstiftningen vill komma bort från också i och med att kravet om våld är borttaget.

Samtidigt hävdar MacKinnon att det är mäns överordning och deras vilja att kontrollera som får män att våldta, så då är det ändå inte ett fokus på det sexuella utan vad de kan använda för medel till det sexuella.¹²⁸ Men när något blir beskrivet i termer av våld och det inte går att bevisa våldet, vem drabbar det då? Även om utgångspunkten är frivillighet, hur ska man kunna bevisa att det som skedde inte var frivilligt. Skulle det inte kunna vara så att man kan manipulera sig till saker med hjälp av medel så det verkar som att handlingen var frivillig? Detta resonemang skulle kunna fungera som förståelse varför Kvinnofronten är mot denna utgångspunkt av lagen. MacKinnon föreslår genom pengar och kärlek, men som flera organisationer nämnt kan även detta ingå under en våldsdefinition. Det är en typ av våld, till exempel Istanbulkonventionen benämner ekonomiskt våld.¹²⁹ Det är svårt att definiera omtvistade begrepp såsom våld och frivillighet, det blir då svårt att veta vilka situationer som inkluderas i vad. Enligt MacKinnon är våldtäkt ett sexualiserat våld som den manliga överordningen upprätthålls med men att just benämna våldtäkt med termer av våld är också ett sätt att komma undan frågan kring kvinnors sexualitet, vem har rätt att bestämma vad som räknas som samlag? Hon menar att det som uppfattas som det normala kan vara ett övergrepp, men det är enklare att kritisera våldsamma handlingar än sexuella handlingar.¹³⁰

5 Diskussion

Genom de metodiska tillvägagångssätten i uppsatsen kan vi se att rubriceringarna våldtäkt och sexuellt övergrepp inte är helt synonyma med varandra. Precis som organisationerna argumenterat för så implicerar det olika saker, även om de ska beteckna samma brott. Tanken är att en rubricering ska ersätta en annan, men kan det verkligen bli likt ställt? Om till exempel rubriceringen hets mot folkgrupp skulle ersättas med något som menas likadant men implicerar något annat i samhället skulle olika människor ta det olika. Möjligtvis, hets mot härkomst vilket inte riktigt innefattar det som hets mot folkgrupp gör samtidigt som det har relativt lika mening om brottets omfattning. Det som blir relevant just med rubriceringarna

¹²⁸ Ibid, s. 148-49.

¹²⁹ Council of Europe, *The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence*, November 2014, art.3.

¹³⁰ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s.143 och 148.

våldtäkt och sexuellt övergrepp är att de implicerar inte endast olika ting utan de har också olika historisk kontext. Eftersom ordet våldtäkt har en koppling till att vara något som drabbade en man, ett brott mot mannen och inte som i modern tid ett brott mot främst kvinnor finns det en stark anledning att ändra rubriceringen. Främst för att komma bort från denna föreställning men också som MacKinnon argumenterar för att erkänna kvinnans perspektiv och komma ifrån historiska föreställningar. Samtidigt har rubriceringen sexuellt övergrepp fått kritik i flera av remissvaren för att det skulle vara en rubricering förövaren har enklare att känna igen sig i och återigen anpassas då brottet efter mannen. Vidare kan man även se det som att språket uppdateras i och med samhället vi lever i, gamla ord får nya betydelser och visa ord blir utdaterade totalt. Kanske genom som flera remissvar föreslår att bredda våldsdefinitionen kan begreppet våldtäkt komma ifrån dess historiska föreställning men även föreställning om fysiskt våld.

Rubriceringarna blir kanske inte identiskt synonyma i slutändan men ändå lika, de implicerar aningen olika saker beroende på hur man vänder och vrider på det och de kommer tas emot olika av samhället beroende på vem man är och hur man ser det. Kanske finns det viktigare saker att lägga resurser och åtgärder på, och det tror jag att organisationerna är väl medvetna om. Dock är det en "enkel" debatt att ta, vårt språkbruk spelar roll och speciellt för att markera ett tydligt skifte i en modern tid. Språket påverkar samhället och hur vi talar om saker och ting, eftersom detta ständigt förändras över tid beroende på hur kontexten ser ut anser jag att det alltid är en viktig debatt att ta. Utgångspunkten för lagstiftningen är frivillighet och vart gränsen för frivillighet går är individuellt. Frivillighet handlar främst om att en handling inte ska vara obligatorisk och att det ska göras av egen och fri vilja. Det är därför svårt att sätta en fast gräns vid vad som räknas som frivilligt och inte. Återigen måste man även ha i åtanke om det inte är möjligt att manipulera sig till frivillighet, eller åtminstone vad som verkar vara frivillighet.

Vidare vill jag koppla tillbaka till kapitlet tidigare forskning. Ulrika Andersson belyser i sin avhandling om det könade perspektivet precis som MacKinnon också är inne på.

¹³¹ Det är absolut relevant då sexualbrott främst drabbar kvinnor och den könade analysen är av värde, även Kvinnofronten nämner detta i sitt remissvar.¹³² Lagstiftningen måste vara könsneutral för att vara inkluderande men det är viktigt att se till hur verkligheten ser ut och

¹³¹ Andersson, *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*.

¹³² Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten, s.2.

skapa en så verklighetsbaserad analys som möjligt. Ser vi till Wennstams resonemang kring vad som räknas som en våldtäkt och inte lyfter det oro som flera av organisationerna tar upp. MacKinnon belyser även detta med att det är enklare att benämna något som våld än sex, man vill inte få kritik för att vara mot sex, sexuell frigörelse eller rentav verka för pretentiös.¹³³ Wennstam lyfter hur kvinnor ofta får kommentarer i om de var berusade, vad de hade på sig, vad de hade gjort innan och liknande och att detta påverkar om det hon blivit utsatt för är en "riktigt" våldtäkt eller inte. För om inte rättsväsendet tar det på allvar och benämner handling för vad den faktiskt var blir samhället skeptiskt, om det inte var en våldtäkt, vad var det då?¹³⁴ "Vanligt" samlag? Återigen för att koppla till MacKinnons teori, vi måste klä det i termer av våld för annars går det inte att visa på hur vad som till synes är oskyldiga sexuella företeelser är kränkande.¹³⁵

Lyfter vi till exempel Leijonhufvuds teori om det sexuella i brottet menar hon att våldtäkt inte är en lämplig benämning på själva sexualbrotten när det fokuseras just på den sexuella handlingen. Hon föreslår att brottet ska rubriceras sexuellt utnyttjande, då det handlar om att en annan individs kropp blir utnyttjad mot denna individs vilja. Således går Leijonhufvud emot flera av remissvaren som tycker våld är en väsentlig del av brottet men även MacKinnons resonemang att benämna brottet i termer av våld.¹³⁶

Slutaktningen måste man ta i betänkande, varför skapades lagen och varför blev det en sådan debatt med rubriceringen? Ser man till Kwong-Leung Tang s artikel om Kanada gjorde inte rubriceringen någon större skillnad i anmälningar eller fler fällande domar.¹³⁷ Men kanske markerade det ett tydligt skifte. Det finns en orolighet i remissvaren, till exempel hos Unizon att det inte kommer leda till fler anmälningar och att det är en outtalad premis att man vill det. MacKinnon lyfter att hon anser att kvinnor är rädda för att anmäla då rättssystemet inte kommer se handling ur en kvinnas perspektiv men också för att man tror att rättssystemet inte kommer att lyssna på en eller anse att man blivit utsatt för en "riktigt våldtäkt". Det finns även en aspekt av "ägandet" av ordet. Vem har rätt att säga vad och benämna vad? Är det endast de utsatta som med säkerhet kan fastställa om de blivit våldtagna eller inte eller är det den juridiska definitionen och rättssystemets beslut som väger tyngst?

¹³³ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s. 142.

¹³⁴ Wennstam, *Flickan och skulden: en bok om samhällets syn på våldtäkt*, s.81-82.

¹³⁵ MacKinnon, *Sex och våld: Ett perspektiv*, s.143.

¹³⁶ Leijonhufvud, *Samtyckesutredningen: lagskydd för den sexuella integriteten*, s.93-94.

¹³⁷ Tang, *Rape Law Reform in Canada: The Success and Limits of Legislation*, s.258.

Sveriges Kvinnolobby argumenterade till exempel i sitt remissvar att det kan vara som en slags upprättelse för den utsatta att ta ordet (våldtäkt) i sin mun, en känsla av ett erkännande .

138

Personligen är jag kluven i debatten kring brottsrubricering. Jag tror att den största rädslan med rubriceringen sexuellt övergrepp är att avdramatisera/förmildra brottet och den största rädslan med rubriceringen våldtäkt är att den ska ge en felaktig bild i vad som krävs för en "riktigt" våldtäkt. Det är legitim kritik mot båda rubriceringarna och även om den här studien har hjälpt mig få mer klarheten i debatten är det fortfarande svårt att ta ställning. Precis som metoden och teorin har visat går det att argumentera åt båda hållen och hamna i någorlunda liknande ställningstagande. Oavsett ståndpunkt hamnar vi i en diskussion kring våld.

6 Sammanfattning

Syftet med den här uppsatsen har inte varit att hitta den bästa rubriceringen för brottet utan mer tydliggöra debatten och bryta ner argumenten för de olika rubriceringarna. Försöka förstå rubriceringarnas vikt och betydelse för brottet, speciellt då alla organisationer jobbar för samma mål. Så om man kan ställa sig så olika i en debatt som denna är det antingen att debatten inte är betydande, vilket jag vill hävda att den är eller så är det för att valet av rubriceringen inte har någon större påverkan. Eller snarare att båda rubriceringarna kommer med sina för och nackdelar och med olika problematik hur de skulle tas emot av samhället.

Den främsta problematiken med rubriceringen våldtäkt att begreppet har en historisk koppling och implicerar våld som det inte längre finns ett krav på. NCK och FATTA! hävdar också att rubriceringen ger en felaktig bild av vad en våldtäkt är, begreppet ger ett sken av att en överfallsvåldtäkt är den enda riktiga våldtäkten. Fördelen med rubriceringen våldtäkt är att det belyser allvaret i brottet. Problematiken med brottsrubriceringen sexuellt övergrepp är att det finns en risk att brottet blir förmildrat, att det läggs fokus på att det är en handling av sex och att rubriceringen är vald för att det ska vara enklare för mannen att känna igen sig i handlingen. Dock är fördelen med rubriceringen är att det markerar en tydlig förändring i

¹³⁸ Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby, s.4.

lagen och att man tar avstånd från begreppet våld och våldtäktsrubriceringens historiska koppling.

Oavsett om rubricering hade olika debatter väckts, precis som remissvaren illustrerar. Det finns en rädsla för mycket och det är förståeligt. Men organisationerna står fast vid sitt syfte att arbeta förebyggande och motverkande mot mäns våld mot kvinnor och det är viktigt att inse att även om målet är detsamma så är vägen dit otroligt olika. Det är dock intressant att se till hur man då kommer fram till samma mål och slutsats när man har olika vägar dit och helt olika ståndpunkter. På något vis skapas en icke-diskussion och det blir mer relevant att se till för vem gör man detta, vem för vems talan osv. De tror uppriktigt att deras väg dit är den rätta och det kanske inte finns något rätt och fel i denna debatten. Alla organisationer vill sätta kvinnan i centrum, vill prioritera varje individs sexuella integritet och jobbar aktivt mot en värld där mäns våld mot kvinnor inte existerar.

Referenser

Andersson, Ulrika, *Hans (ord) eller hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*, 1. uppl., Bokbox, Diss. Lund : Univ., 2004, Lund, 2004

Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Santéus, Stockholm, 2005

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

Beauvoir, Simone de, *Det andra könet*, Ny pocketutg., PAN/Norstedt, Stockholm, 1995

Brottsförebyggande rådet, *Nationella trygghetsundersökningen 2018*, <se https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e82f/1542269790289/2018_Sammanstallning_av_centrala_resultat_fran_Nationella_trygghetsunders%C3%B6kningen_2018.pdf > senast besökt 190109

Council of Europe, *The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence*, November 2014

FATTA!, *Sexualbrottslagen- så här har den sett ut*, 2018-07-01, <se <http://fatta.nu/sexualbrottslagen-sahar-har-den-sett-ut/>> senast besökt 190110

Hayden, Patrick, *The philosophy of human rights*, 1. ed., Paragon House, St. Paul, Minn., 2001

Holmin, Maria. Nu har Sverige en samtyckeslag – det här innebär den. *SVT nyheter*. 2018-05-23. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/den-nya-samtyckeslagen-det-har-sager-den> (senast besökt 190110)

Leijonhufvud, Madeleine, *Samtyckesutredningen: lagskydd för den sexuella integriteten*, Thomson, Stockholm, 2008

MacKinnon, Catharine, Sex och våld: Ett perspektiv i *Texter i samtida politisk teori*, Carbin, Maria (red.), 142-145 1. uppl., Liber, Malmö, 2004

Pascalidou, Alexandra (red.), *Me too: så går vi vidare : röster, redskap och råd*, Lava förlag, Stockholm, 2017

Regeringskansliet, Justitiedepartement. En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. December 2017.

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

<se<https://www.regeringen.se/4b00ca/contentassets/f5cbb33336db4c62a94fd11e07d5dd22/en-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa-frivillighet>>

Riksdagskansliet, *Svara på remiss – hur och varför*, SB PM 2003:2

Sveriges riksdag, protokoll 2017/18:116, 2018-05-22

SOU 2016:60, *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*

Tang, Kwong-leung. Rape Law Reform in Canada: The Success and Limits of Legislation. i *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 42(3), 1998 258-270

Vedung, Evert. Innehållslig och funktionell idéanalys. *Statsvetenskaplig tidskrift*. (1974) 1-20.

Wennstam, Katarina, *Flickan och skulden: en bok om samhällets syn på våldtäkt*, Bonnier, Stockholm, 2002

Remissvar - primärmaterial

Ju2016/06811/L5, FATTA! (Anna Thomasson) *FATTAS YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET SOU 2016:60, ETT STARKARE SKYDD FÖR DEN SEXUELLA INTEGRITETEN*, 2017-01-29

Ju2016/06811/L5, Kvinnofronten (Gerda Christenson, Åsa Christenson, Eva Larsson, Christina Lindström, Hanna Nilsson och Margaretha Nilsson) *Yttrande över SOU 2016:60 – "Ett starkt skydd för den sexuella integriteten"*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Nationellt centrum för kvinnofrid, *Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60, UFV 2016/1870* 2017-01-20

Ju2016/06811/L5, ROKS (Zozan Inci) *SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2018-01-31

Ju2016/06811/L5, Sveriges Kvinnolobby (Clara Berglund) *Yttrande av Sveriges Kvinnolobby över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-01

Ju2016/06811/L5, Unizon (Zandra Kanakarias och Olga Persson) *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten SOU 2016:60*, 2017-01-31

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

Nationalencyklopedin

Nationalencyklopedin, gripa. <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/gripa> (hämtad 2019-01-10)

Nationalencyklopedin, makt. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/makt> (hämtad 2019-01-08)

Nationalencyklopedin, övergrepp.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/övergrepp>(hämtad 2019-01-10)

Nationalencyklopedin, över. [http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/över-\(2\)](http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/över-(2)) (hämtad 2019-01-10)

Hemsidor, organisationer

FATTA!, *Om FATTA!* <se <http://fatta.nu/om-fatta-2/>> senast besökt 190109

Kvinnofronten, *Detta är Kvinnofronten* <se <http://www.kvinnofronten.nu/bakgrund.htm>> senast besökt 190110

Nationellt centrum för kvinnofrid, *Om NCK* <se <https://www.nck.uu.se/om-nck/>> senast besökt 190110

Roks, *Om Roks* <se <https://www.roks.se/om-roks>> senast besökt 190110

Sveriges Kvinnolobby, *Om organisationen*,

<http://sverigeskvinnolobby.se/om-sveriges-kvinnolobby/om-organisationen>, senast besökt 190109

Unizon, *Om Unizon*, <se <http://unizon.se/om-unizon>> senast besökt 190110

Övriga remissvar

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

Ju2016/06811/L5, Amnesty International (Anna Lindenfors och Katarina Bergehed), *Yttrande över betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté: Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-19

Ju2016/06811/L5, ATSUB (Birgitta Homberg) *Betänkande 2014 års sexualbrottskommitté*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Barnafriad Nationellt kunskapscentrum (Moa Mannheimer, Karin Röbbäck de Souza och Björn Tingberg), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, datum ej angivet

Ju2016/06811/L5, Barnombudsmannen (Fredrik Malmberg), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60) Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Brottsförebyggande Rådet (Erik Wennerström och Sigrid Granth), *Remissyttrande över Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Brottsjouren Sverige (Sven-Erik Alhem och Heléne Carlsson) *Remissvar avseende betänkande SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-02-01

Ju2016/06811/L5, Brottsoffermyndigheten (Annika Öster och Jenny Lejon Koski), *Yttrande över Sexualbrottskommitténs betänkande Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-26

Ju2016/06811/L5, BUP (Poa Samuelberg), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, datum ej angivet

Ju2016/06811/L5, Centerkvinnorna (Sofia Jarl och Emma Blomdahl), *Yttrande av Centerkvinnorna över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Diskrimineringsombudsmannen (Agneta Broberg), *Yttrande över SOU 2016:60 – Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-13

Ju2016/06811/L5, Djurskyddet Sverige (Linda Maria Vonstad), *Remissvar med anledning av SOU 2016:60: "Ett starkare skydd för den sexuella integriteten"* (Dnr JU2016/06811/L5), 2017-01-30

Ju2016/06811/L5, Domstolsverket (Martin Holmgren och Sofia Lyth), *Remissyttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, ECPAT Sverige (Anders L. Petterson), *Remissyttrande från ECPAT Sverige, Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, FATTA! MAN (Lars Brickstad, Svante Tidholm och Robert Petersen), *FATTA MANS YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET SOU 2016:60, ETT STARKARE SKYDD FÖR DEN SEXUELLA INTEGRITETEN*, 2017-01-29

Ju2016/06811/L5, Folkhälsomyndigheten (Beatrice Tander Gellerbrant), *Folkhälsomyndighetens remissyttrande över Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté, Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, SOU 2016:60, 2017-01-16

Ju2016/06811/L5, Föreningen Tillsammans (Emma Blomdahl), *Föreningen Tillsammans Yttrande till SOU 2016:60 "Ett starkare skydd för den sexuella integriteten"*, 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Göteborg Tingsrätt (John Kvart), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-01

Ju2016/06811/L5, Göteborg Universitet (Elisabeth Olin), *Remissvar avseende betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Hopp Stockholm (Julia Ribbing Matthis, Lisa Kron Sabel, Mandella Bjerking Raeder, Miki Nagata och Karin Dahlborg), *Remissvar (SOU 2016:60) Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Judex (Madeleine Sundell och Nina Rung), *Remissyttrande över Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Justitiekanslern (Anna Skarhed och Maria Wagermark), *Betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2016-12-28

Ju2016/06811/L5, Jönköping Tingsrätt (Agneta Lilja och Sven Gudmundsson), *Remissyttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Kriminalvården (Nils Öberg och Annika Tiensuu), *Remissvar över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Kvinnors nätverk (Leila Quaree), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-30

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

Ju2016/06811/L5, Lunds Universitet (Ulrika Andersson), *Remiss: Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Länsstyrelsen i Stockholms län (Magdalena Bosson och Ann-kristin Vesterlund), *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-23

Ju2016/06811/L5, Länsstyrelsen i Östergötlands län (Kristina Zetterström och Juno Blom), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60) Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté*, 2017-01-29

Ju2016/06811/L5, Malmö Tingsrätt (Eva Wendel Rosberg och Anders Nordensköld), *Remissyttrande avseende betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté (SOU 2016:60) Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-02-17

Ju2016/06811/L5, MUCF (Lena Nyberg och Maria Billinger), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Polismyndigheten (Charlotta Lokrantz Sandberg och Sofia Wirlée), *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-20

Ju2016/06811/L5 RFSL (Frida Sandegård, Magnus Kolsjö, Suzann Larsdotter och Kina Sjöström), *Remissyttrande över SOU 2016:60 – Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-02-03

Ju2016/06811/L5, RFSU (Kristina Ljungros), *RFSU:s remissyttrande över SOU 2016:60 Ett starkare straffrättsligt skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-23

Ju2016/06811/L5, Riksdagens ombudsmän (Lars Lindström) *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-17

Ju2016/06811/L5, Riksidrottsförbundet (Stefan Bergh), *Remissvar – Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2016-11-11

Ju2016/06811/L5, Rättsmedicinalverket (Monica Rodrigo och Olof Larsson), *Betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-25

Ju2016/06811/L5, SBU (Susanna Axelsson och Knut Sundell), *Remissvar avseende SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2016-12-05

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

Ju2016/06811/L5, Se Sambandet (Carina Holmberg), *Se Sambandets remissvar på: Ett starkare skydd för den sexuella integriteten SOU 2016:60. Betänkande av 2014 års Sexualbrottskommitté Stockholm 2016*, 2017-01-26

Ju2016/06811/L5, Skolinspektionen (Tommy Lagergren), *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Skolverket (Sofie Lundkvist), *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, S-kvinnor (Carina Ohlsson), *Remissvar: Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-30

Ju2016/06811/L5, Socialstyrelsen (Pär Ödman och Shriti Radia), *Socialstyrelsens yttrande över betänkandet "Ett starkare skydd för den sexuella integriteten"* (SOU 2016:60), 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Statens Institutionsstyrelse (Kent Ehliasson och Elin Karlsson), *Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*. 2017-01-23

Ju2016/06811/L5, Statens medieråd (Eva Thorslund), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-30

Ju2016/06811/L5, Stiftelsen allmänna barnhuset (Anne Marie Brodén och Cecilia Sjölander) *Remissvar, betänkande (SOU 2016:60) Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Stockholm Tingsrätt (Tore Gissin och Sophie Lidholm), *Remissyttrande över SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Stockholms Universitet Kriminologiska institutionen (Henrik Tham och Tove Petterson), *Kriminologiska institutionens remissvar på SOU 2016:60, Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-19

Ju2016/06811/L5, Stockholms Universitet (Karolina Alveryd), *Remiss: Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-02

Ju2016/06811/L5, Stödcentrum Humlegården (Susanne Byström och Catarina Carlsson), *betänkande SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-15

Linn Dimmlich HT18/19

Lunds universitet

Historiska institutionen

Ju2016/06811/L5, Svensk förening för sexologi (Lennie Lindberg och Maria Carola Bure), *Remissvar avseende Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, dnr JU2016/06811/L5, 2017-01-24

Ju2016/06811/L5, Svenska Journalistförbundet (Jonas Nordling), *SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2016-11-30

Ju2016/06811/L5, Svenska Kyrkan (Antje Jackelén och Lisa-Gun Bernerstedt), *Yttrande angående Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-08

Ju2016/06811/L5, Sveriges Advokatsamfund (Anne Ramberg), 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Svea Hovrätt (Fredrik Wersäll och Göran Nilsson). *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-01-31

Ju2016/06811/L5, Södersjukhuset akutmottagning för våldtagna (Tomas Movin och Lotti Helström), *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60) Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté*, 2017-01-27

Ju2016/06811/L5, Umeå Tingsrätt (Mikael Forsgren och Ola Wärbo), *Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté – Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-06

Ju2016/06811/L5, Unicef Sverige (Christina Heilborn), 2016-11-25

Ju2016/06811/L5, Uppsala Universitet, *Juridiska institutionens yttrande över SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, 2017-01-20

Ju2016/06811/L5, Åklagarmyndigheten (Anders Perklev och Karin Lundström Kron), *Yttrande över 2014 års sexualbrottskommittés betänkande Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60)*, 2017-02-08